

MEMORIAŁ

Generał Marii Wittek

61-142 Poznań ++

AK
W-wa

WIERCZYŃSKA

Lofia

zam. Grodziecka

ps. "Ewa", "Biała Ewa"

664/WS
1

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — WIERCZYŃSKA Zofia

zam. Grodzka

T. 664/WSK

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa ✓ K. 3, s. 3

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora ✓ K. 8, s. 8

I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora ✓ K. 1, s. 1-2

II. Materiały uzupełniające relację ✓ K. 6, s. 6

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”): —

III/1 – dot. rodziny relatora —

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939 – 1945) — 1945

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja ✓ K. 16, s. 20

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] ✓ 3

VI. Fotografie ✓ rob. tei. I/2/1; I/2/2; II/2; II/3; II/4; II/5

I/1 Relacja własna

- Relacja własna Zofii Grodeckiej o służbie wojskowej u A. K.
Msp/ukp. oryg. z urzędami odgucupnia E-2. K-2, s. 1-2.
(24.07.1997).
- Biogram własny Z. Grodeckiej. Msp/ukp. oryg. K-1, s. 3.

Dr Zofia Grodecka
ul.
61-142 Poznań
tel.

24.07. 1997 r.

wpłynęło dnia 29.07.97

L.dz. 12201/45K197

Relacja o służbie wojskowej w Armii Krajowej, odbytej w l. 1943 - 1944r.

Uwaga: nigdy nie podlegałam Wojskowej Służbie Kobiet, byłam w ewidencji żołnierzy Plutonu liniowego 209.

I. Dane osobowe

1. Grodecka z d. Wierczyńska Zofia, Krystyna, Ewa
- 1a. Ewa, Biała Ewa
- 1b. Nie dot. *(nie mywała nosów składowanych)*
2. 26.10.1926, Lwów *- data i miejsce urodzenia*
3. Stefan, Janina Anc. Ojciec: Stefan Vrtel-Wierczyński, dyrektor Biblioteki Narodowej w Warszawie i Bibl.Uniwersyteckiej w Poznaniu, profesor UW i UP, historyk literatury.
4. 61-142 Poznań, tel.

II. Dane środowiskowe przedwojenne

1. Szkoła Powszechna Rodziny Wojskowej Warszawa-Żoliborz
- 2,3 Nie dot.

III. Nie dotyczy

IV. Życiorys "cywilny" 1939-1947

Okupacja w Warszawie na Żoliborzu, zam. Koziętulskiego 2/3.
Szkoła: tajne komplety gimnazjalne, mała matura w czerwcu 1944r.
Ojciec: usunięty przez Niemców z B.N., wykładał na Tajnym Uniw. Ziemi Zachodnich.
Po Powstaniu: Obóz w Pruszkowie, skier. do szpitala jen. w Tworkach, ucieczka; potem Kraków-Warszawa-Poznań.

V. Przebieg konsp. służby żołnierskiej

1. Nie dot.
2. 15.03. 1943 r. zaprzyśiężona przez ppor. "Kleczkowskiego" vel "Łysego" /Aleksander Nurowski/ - d-cę Kompanii Wojskowej Służby Ochrony Powstania Armii Krajowej Okręg Warszawa Obwód II Żoliborz.
- 3,4. Szkolenie ogólnowojskowe j.w.

Przydział bojowy 1943/44 : 209. Pluton Armii Krajowej II Obwód Żoliborz /Żywiciel/ d-cy: st. sierż. "Bondar" /Władysław Bożyk/ , ppor. "Prawdźic" /Zygmunt Brudziński/ , Zgrupowanie "Żaglowiec" d-ca kpt. "Jus", "Żaglowiec"/Marian Kamiński/, II Obwód d-ca ppłk/płk "Żywiciel"/Mieczysław Niedzielski/, Okręg Warszawa d-ca płk/gen. "Monter" /Antoni Chruściel/.

stopień: strzelec, funkcja: łącznik d-cy Plutonu 209

Akcje: Okupacja - służba łącznościowa 06.1943-07. 1944 na trasie Żoliborz - Kampinos.

Powstanie Warszawskie: służba w 209. Plutonie liniowym do zranienia. Udział w akcjach bojowych Plutonu, który walczył na pierwszej linii frontu /płd. zach.odcinek Żoliborza/.

28.08.1944r. ciężko ranna - przetrzął głowy na potylicy pociskiem z broni maszynowej. Pobyt w Szpitalu Polowym Nr 2, ul. Śmiała, do końca walk.

Inwalida wojenny. Nr ew. ZIW 543, nr książki Inw. Woj. 116.

Odnaczenia : Krzyż Armii Krajowej, Warszawski Krzyż Powstańczy, Krzyż Partyzancki.

5. Nie dot. Bezpośredni dowódcy /3/ polegli w czasie Powstania.

VI. Nie dot.

VII. Nie dot.

VIII. Nie dot.

IX. Życiorys powojenny.

Duża matura: Kraków 1946r. U.W.

Studia wyższe: Warszawa, Wydział Prawny do końca 1947 r.

Poznań, Wydział Historyczny U.P.

magisteriat: 1951r.

doktorat: 1972r.

Praca zawodowa: st. kustosz Muzeum Narodowego w Poznaniu. Emerytura w 1986 r.

Zamężna, mąż - z wykształcenia inżynier mech., prac. naukowy Inst.O.P. w P-niu

Działalność społeczna: członek zwyczajny Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej - Praca w Komisji Historycznej Okręgu Wielkopolska SZŻAK oraz w Redakcji Biuletynu Okręgu; członek zwyczajny Związku Powstańców Warszawskich; członek zwyczajny Związku Inwalidów Wojennych.

X. 1,2,3 : Dokumentacji wojennej, zniszczonej w Powstaniu, brak.

4. Nie dot.

Przeżyłojcie skłonię Relacji - szanownego opracowania
nie jestem w stanie dostarczyć z powodów zdrowotnych -
Przez wyminy racunku i zyczenia owoce
działalności w ramach Memoriału

Zofia Grodecka

24.07.97.

por. Zofia G r o d e c k a ps. "Ewa". *zd. Wierczyńska* I/1/3

Doktor nauk historycznych. Przew. Komisji Historycznej oraz współredaktor "Biuletynu Informacyjnego" SZŁAK Okręgu Wielkopolska.

Od 15 marca 1943r. w Armii Krajowej, Okręg Warszawa, Obwód II. Powstanie Warszawskie: strzelec - łącznik w 209. Plutonie liniowym AK ppor. Zygmunta Brudzińskiego "Prawdza", Zgrupowanie "Żaglowiec" / 21. pp "Dzieci Warszawy"/, Obwód II "Żywiciel" /8. DP im Romualda Traugutta/. 28 sierpnia 1944 r. ciężko ranna /przestrzała głowy/ w czasie pełnienia służby. Do końca Powstania w Szpitalu Polowym nr 2 na Żoliborzu.

Inwalida wojenny *I Grupy*. Odznaczona: Warszawskim Krzyżem Powstań-
czym, Krzyżem Armii Krajowej, Krzyżem Partyzanckim, "Medalem Za War-
szawę 1939-1945", Odznakami: "Akcji Burza" i "Weterana Walk o Niepod-
ległość" oraz Patentem Weterana Walk o Wolność i Niepodleg-
łość Ojczyzny". Ponadto Złotym Krzyżem Zasługi, po Raz Drugi.
(2002 r.).

Ldn 2058/DNK - 1112/03

I Id Dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora:

- Zaświadczenie Nr 447571 Un. ds. Kowb. i osób represj. (21.10.93). Fotograf. Msp. Ksero, k. 1, s. 1.
- Książka Nr 116 - Juralida Gaj. (29.05.95). Fotograf. Msp. Ksero. k. 1, s. 2.
- Miągoranie Z. Grodeckiej na stopień porucznika (21.06.2002) Msp. Ksero, k. 1, s. 3.
- Legitymacja Nr 111-2002-98 odzn. Kuziem Zasługi po raz drugi (25. czerwca 2002). Msp. Ksero, k. 1, s. 4.
- Akt nadania Nr 178 Wotey' Odzn. Zasługi ŚZŻAK, (14. luty 2001) Msp. Ksero, k. 1, s. 5.
- Legitymacja Nr 1517/2004 - odznaki honorowej (Pomnik, 27. czerwca 2004). Msp. Ksero, k. 1, s. 6.
- dep. Nr 181-2006-31 - odzn. Kuziem Ofic. Ord. Odr. Polski (11. listop. 2006). Msp. Ksero, k. 1, s. 7.
- Miągoranie Zofii Grodeckiej na st. Kapitanie (23. paźdz. 2007) Msp. Ksero, k. 1, s. 8.

12/1

ZAŚWIADCZENIE

Nr 447571 / 1009397

URZĄD DO SPRAW KOMBATANTÓW I OSÓB REPRESJONOWANYCH

GRODECKA
Nazwisko

ZOFIA
Imiona

26.10.1926r. LWÓW
Data i miejsce urodzenia

**Oprawa do przejazdów
PKP i PKS
w 50% niższej**

Niniejsze zaświadczenie uprawnia do ulg i świadczeń określonych w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. nr 17, poz. 75 z późniejszymi zmianami).

Zastępca Kierownika Urzędu
d/s kombatantów i osób represjonowanych

21.10.93

Data

dr Wiesław Jan Wysocki

Zofia Grodecka
podpis posiadacza zaświadczenia

RODZAJE I OKRESY ZALICZANE DO UPRAWNIENI USTAWOWYCH

Okresy		Wyszczególnienie	Przepis ustawy
od	do		
03	07	Armia	01
1943	1944	Krajowa	
08	07	Powstanie	01
1944	1944	Warszawsk.	

Łącznie: lat 01 miesięcy 07

Zmiana: lat miesięcy

Zastępca Kierownika Urzędu
d/s kombatantów i osób represjonowanych

dr Wiesław Jan Wysocki
podpis

Adres zamieszkania

61-142 POZNAŃ
SW. ROCHA
4B m. 3

Ldn 2058/WSK-hn1/03

1/2/2

Uprawnia do korzystania ze zniżek w opłatach za przejazdy kolejami państwowymi i PKS według ulg taryfowych dla inwalidów wojennych i wojskowych

I do bezpłatnego przewozu przewodnika lub psa

Zofia Grodzka
Podpis posiadacza książki

Książka ważna jest do dnia na stałe
Ważność książki przedłużono do końca:

INWALIDA I GRUPY	19 ... r.	19 ... r.	19 ... r.
uprawniony do bezpłatnego przejazdu wraz z przewodnikiem	<i>[Signature]</i>		

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
ODDZIAŁ W POZNANIU
II INSPEKTORAT MIEJSKI
ul. Starołęcka 31 - tel. 77-50-11
61-961-POZNAŃ
Wydział Obsługi Systemów Emerytalno-Rentowych

KSIĄŻKA Nr 116

INWALIDA WOJENNY - ~~WOJSKOWY~~

Nazwisko

Grodzka

Imię

Zofia

Data urodzenia

26.10.1926

Poznań dn. *29.05.1995* r.

KIEROWNICZKA WYDZIAŁU
Obsługi Systemów Emerytalno-Rentowych

Stanisław Litkowski
(Podpis wystawiającego)

Ldn 2058 / LNK - 412/03

i/2/3

SIŁY ZBROJNE RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

MINISTER OBRONY NARODOWEJ

mianował

nie będącego w czynnej służbie wojskowej

ppor.nie podl.ob.sł.wojsk. GRODECKA Zofia c. Stefana r. 1926

na stopień

PORUCZNIKA

z dniem 13 czerwca 2002r.

21.06.2002r.
(data)

S Z E F
WOJEWÓDZKIEGO SZTABU WOJSKOWEGO
POZNAN

pik dypl. Wojciech RESZKA

1/2/4

RZECZPOSPOLITA POLSKA

POSTANOWIENIEM

z dnia 25 czerwca 2002 r.

LEGITYMACJA

Pani Zofia Krystyna

GRODECKA

odznaczona została

Nr 111-2002-98

**ZŁOTYM KRZYŻEM ZASŁUGI
PO RAZ DRUGI**

Warszawa

dnia 25 czerwca 2002 r.

PREZYDENT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Aleksander Kwaśniewski

Aleksander Kwaśniewski

1/2/5

**AKT NADANIA
NR 178**

**RADA NACZELNA
ŚWIATOWEGO ZWIĄZKU ŻOŁNIERZY ARMII KRAJOWEJ
NA WNIOSK KAPITUŁY ODZNAKI
UCHWAŁĄ NR 2/2004 Z DNIA 11.II.2004 R.
NADAJE**

ŻOŁNIERZOWI ARMII KRAJOWEJ

Kol. Zofii Grodeckiej

**ZŁOTĄ ODZNAKĘ ZASŁUGI
ŚWIATOWEGO ZWIĄZKU ŻOŁNIERZY
ARMII KRAJOWEJ**

**W UZNANIU WIELOLETNIEJ, WYBITNEJ
DZIAŁALNOŚCI W SZEREGACH Ś.Z.Ż.A.K.**

**PRZEWODNICZĄCY
KAPITUŁY ODZNAKI Ś.Z.Ż.A.K.**

Tadeusz Michalski
TADEUSZ MICHALSKI

**PREZES
RADY NACZELNEJ Ś.Z.Ż.A.K.**

Jerzy Woźniak
JERZY WOŹNIAK

WARSZAWA, 14 LUTEGO 2004 ROKU

F/2/6

**Zarząd
Województwa Wielkopolskiego**

Legitymacja Nr 1517/2004

Uchwałą z dnia 2 lipca 2004 roku
Nr 1269/2004

wyróżnia

Panią Zofię Grodecką

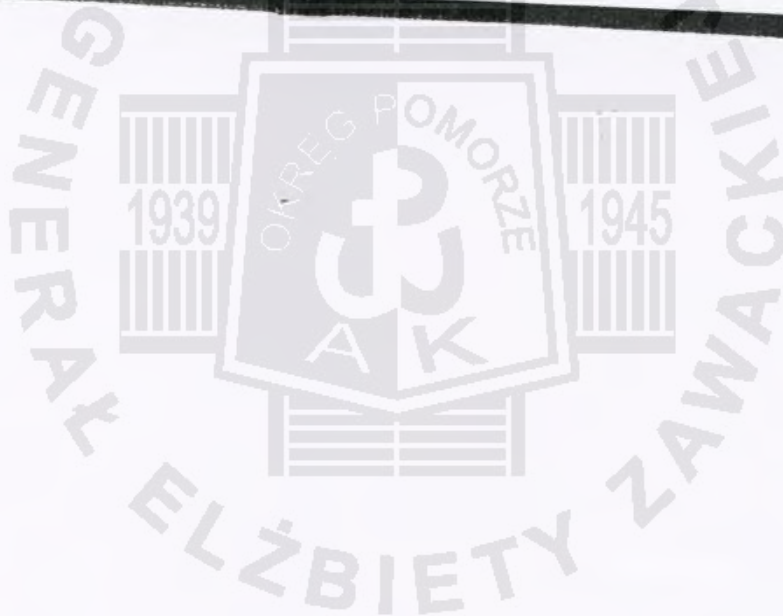
odznaką honorową

**ZA ZASŁUGI
DLA WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO**

MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA

Poznań, dnia 27 września 2004r.

Sławomir Nikiel

T. Grodeckie
Wierzyńska

5/2/7

RZECZPOSPOLITA POLSKA

POSTANOWIENIEM
z dnia 11 listopada 2006 r.

LEGITYMACJA

Pani Zofia Krzychna Ewa
GRODECKA

odznaczona została

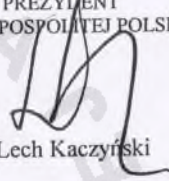
Nr 181-2006-31

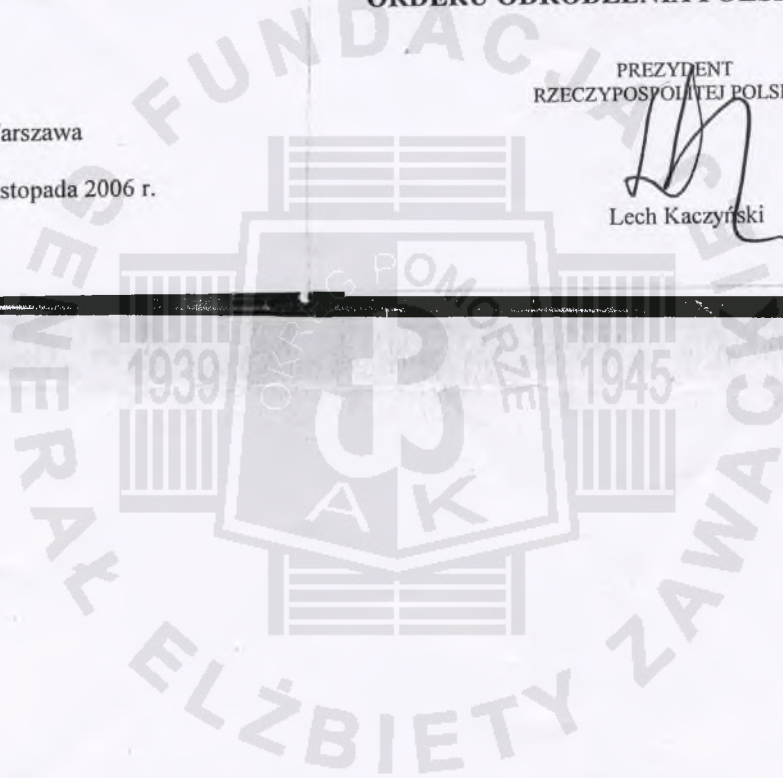
**KRZYŻEM OFICERSKIM
ORDERU ODRODZENIA POLSKI**

Warszawa

dnia 11 listopada 2006 r.

PREZYDENT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Lech Kaczyński

I/2/8

SIŁY ZBROJNE RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

MINISTER OBRONY NARODOWEJ

mianował

nie będącego w czynnej służbie wojskowej

por. nie podl.ob.sł.wojsk. GRODECKA Zofia c.Stefana r.1926

na stopień

KAPITANA

z dniem 23 października 2007 r.

09.11.2007 r.

(data)

SZEF
WOJEWÓDZKIEGO SZTABU WOJSKOWEGO
w Poznaniu

plk dypl. Wojciech RESZKA

- I/3. Inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora
- Ankieta uczestnika Powstania Warszawskiego 1944. Msp. Wsero, K-1, s. 1-2.

2/3/1

ANKIETA UCZESTNIKA POWSTANIA WARSZAWSKIEGO 1944

1. Dane osobowe

Nazwisko i imię Grodecka Zofia zd. Wierczyńska		Imię ojca Stefan	Imię matki Janina	Data i miejsce urodzenia 26.10. 1926. Iwów
Obecny adres zamieszkania 61-142 Poznań		Stanowisko i miejsce pracy b. prac. nauk. PAN, MNP		doktor n. hist.
Pseudonim Ewa Biała Ewa	Funkcja i stopień wojskowy podczas powstania, kiedy i przez kogo nadane strzelec od dn. 15.03.1943r. przez łącznik d-cy Plutonu 209., ppor.		/Aleksander Nurowski/ "Kleczkowskiego" "Prawdźica" /Zygmunt Brudziński/.	

2. Przed powstaniem

<p>Czy był żołnierzem konspiracji, od kiedy, gdzie nazwa organizacji, oddziału W Armii Krajowej od 15.03.1943r. OKręg Warszawa Obwód II "Żywiciel" Rejon I Zgrupowanie "Żaglowiec" /21.pp "Dzieci Warszawy"/. Szkolenie wojskowe WSOP-AK, kryptonim "Budowa".</p>	<p>Jeżeli był żołnierzem Armii Krajowej podać przydział mobilizacyjny, obwód, rejon, oddział Przydział mobilizacyjny: Pluton 209. Zgrupowania "Żaglowiec", Rejon I Obwód II "Żywiciel" Okręg Warszawa Armii Krajowej.</p>
---	---

3. Podczas powstania

<p>Jeżeli był żołnierzem oddziału bojowego wymienić zgrupowanie, batalion, kompanię, pluton, drużynę, patrol — nazwy, numery oddziałów, nazwiska pseudonimy dowódców! Armia Krajowa Okręg Warszawa Obwód II /d-ca płk "Żywiciel" /Mieczysław Niedzielski/, Zgrupowanie "Żaglowiec" /d-ca kpt. "Jur", "Żaglowiec" Marian Kamiński/. Pluton liniowy 209. /d-ca ppor. "Prawdźica" Zygmunt Brudziński/.</p>	<p>Wymienić ważniejsze wydarzenia w których uczestniczył Pluton 209. bronił pierwszej linii na płn. stronie Al. Wojska Polskiego, naprzeciwko Dworca Gdańskiego. Był atakowany i prowadził walkę patrolami oraz znajdował się pod stałym ostrzałem z ciężkiej broni maszynowej i granatników. Uczestniczyłam jako strzelec w akcjach bojowych Plutonu, z których najważniejsza i okupiona ciężkimi struktami, była druga bitwa o Dworzec Gdański 21/22 sierpnia 1944r., z zadaniem utworzenia drogi na Stare Miasto. Pluton wspierał żołnierzy Zgrupowania "Kampinos", którzy zostali zdziesiątkowani w pierwszej bitwie poprzedniej nocy. Pluton 209. obsadzał w sierpniu 44 dwie barykady: róg Brodzińskiego i Al. Wojska Polskiego i róg Kozietulskiego i Al. Wojska Polskiego. Należałam do stałej obsady pierwszej barykady. Z zakresu łączności bojowej najtrudniejsza była dla mnie dwukrotna wyprawa przez linie niemieckie do Puszczy Kampinoskiej ok. połowy sierpnia.</p>
<p>Jeżeli udział w powstaniu nie polegał na bezpośredniej walce w oddziale bojowym — określ charakter działalności, funkcję, jednostkę organizacyjną, miejsce, nazwiska i pseudonimy przełożonych!</p>	

<p>...kiedy i w jakich okolicznościach, sposób i miejsce zranienia, kontuzji</p> <p>28.08.1944 r. ciężko ranna /przestrzał głowy na potylicy/ w trakcie pełnienia służby.</p> <p>Inwalida wojenny I Grupy, nr ks. inw. 116.</p> <p>Dodatkowe obrażenie: kontuzja kręgosłupa od zasypania w punkcie szpitalnym.</p>	<p>...gdzie i w jakim szpitalu, punkcie sanitarnym, gdzie, nazwiska i pseudonimy lekarzy</p> <p>Pierwszej pomocy udzielił lekarz cywilny dr Rosner.</p> <p>Od 28.08.44 r. do końca września 44 r. leczenie w Szpitalu Polowym nr 2 przy ul. Smiażej na Żoliborzu.</p> <p>Komendant Szpitala: dr "Raczek" /Ludwik Zatorski/, lekarze: dr "Bąbel" /Andrzej Seyfried/ i "Ostoja" /Jan Anyżewski/.</p>
--	--

5. Ewakuacja z Warszawy

W jaki sposób i kiedy opuścił Warszawę — z oddziałami, z ludnością cywilną, na własną rękę, czy inaczej. Jeżeli w ramach ewakuacji kapitulacyjnej podać przydział służbowy: pułk, batalion, kompania, pluton, drużyna. Dokład wywieziony — nazwa, obozu (stalag, oflag itp.)

29.09.1944 r., pierwszego dnia generalnego ataku Niemców na Żoliborz zostałam zagarnięta wraz kilkoma rannymi żołnierzami ze Zgrupowania "Żaglowiec" i z ludnością cywilną popędzona do kościoła św. Wojciecha na Woli i następnego dnia przewieziona do Obozu Przejściowego w Pruszkowie /Durchgangslager nr 121/. W kościele i w obozie pruszkowskim następowały mordy żołnierzy Armii Krajowej. Przez komisję lekarską zostałam skierowana do szpitala jenieckiego w Tworkach ale zdołałam zbiec z transportu.

Dalej Kraków - Warszawa - Poznań

6. Odznaczenia

- Wymienić odznaczenia posiadane obecnie nadane wyłącznie za udział w powstaniu — kiedy, przez kogo nadane lub przyznane
1. Warszawski Krzyż Powstańczy. 1994 r. Nr 11-94-34, Prezydent RP
 2. Krzyż Armii Krajowej. 1996 r. Nr 11-96-238. Prezydent RP
 3. Krzyż Partyzancki. 1996 r. Nr 176-96-159. Prezydent RP
 4. Medal Za Warszawę 1939-1945. 1998 r. Nr 201-98-215
 5. Odznaka "Akcji Burza". 1995 r. Nr I/15/502/. Kom. Org. 50-lecia Powst. W.
 6. Odznaka Weterana Walk o Wolność i Niepodległość Ojczyzny. 1995 r.
 7. Złoty Krzyż Zasługi Po Raz Drugi. 2002 r.
 8. Złota Odznaka Zasługi Świąt. Związku Żołnierzy Armii Krajowej. 2004 r.
 9. Odznaka Honorowa Za Zasługi Dla Województwa Wielkopolskiego. 2004 r.

Okoliczności nie objęte niniejszą ankietą, które wypełniający uważa za ważne i które należy włączyć do dokumentacji historycznej powstania — tu jedynie wymienić, a bardziej szczegółowe opisać na załączniku

Wyrażam zgodę na udostępnienie moich danych osobowych Instytutowi Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu w celu opracowania publikacji o powstańcach warszawskich.

Poznań 10.01.2004.
Miejscowość, data

Zofia Grodziecka
Prawdziwość powyższych danych

II Materiały uzupełniające relacje

- "Porstajacy warszawscy - Dr Zofia Grodecka (...)" w "Pierwodnik Katolicki" z dn. 30. VII. 2000, s. 11. Msp. Ksero, k. 1, s. 1.
- "Streszenie nas rozstnaskali ..." Fotogr. w "Gazeta Pomorska" z 31. 08 / 1. 09. 2003. Msp. Ksero, k. 1, s. 2.
- "Szczęście Białej Ery" w "G. U. Pomor. 31 lipca - 1 sierpnia 2004 Fotogr. Msp. oryg. k. 1, s. 3.
- J. W. Kserokopia, k. 1, s. 4.
- Zofia Grodecka, ps. "Biała Ery", "Ery (ur. 1926)" w: Wielkopolskie Muzeum Walk Niepodległości i Pomorzu. Katalog wystawy "Cimraj ciaró! (...)" Pomorze 2004. Fotogr. s. 18-19, Msp. Kserokopia, k. 1, s. 5.
- Wielka Ilustr. Encyclop. Porst. Warsz. T. 5/A, 4-ka, 2002, s. 208. Hasło: Grodecka Zofia. Msp. / Kserok. k. 1, s. 6.

Powstańcy warszawscy

Dr Zofia Grodecka (ps. Ewa), historyk UAM w Poznaniu

– Do Armii Krajowej wstąpiłam 15 marca 1943. Kierowała wtedy mną chęć odwetu na Niemcach za ich poczynania. Mając 16 lat nie chciałam być sanitariuszką, wolałam trafić do oddziału liniowego. Po przeszkoleniu zostałam skierowana do 209. plutonu zgrupowania Zagłowiec (21. pułku Dzieci Warszawy), wchodzącego w skład II obwodu Żoliborz, pod dowództwem płk. Mieczysława Niedzielskiego, ps. Żywiciel.

1 sierpnia 1944 r. zaczął się katastrofalnie. Koledzy z Kompanii Dywersyjnej przenosili broń i natknęli się na Niemców. Walka, która się wywiązała sprawiła, że powstanie na Żoliborzu wybuchło parę godzin wcześniej. Pierwszego dnia boju nie zdążyłam dojść na miejsce koncentracji. Może dzięki temu uniknęłam śmierci. Pluton w zmniejszonym składzie zaatakował Cytadelę i został rozgromiony. Oddział sformowano na nowo około 10 sierpnia. W tym czasie byłam łączniczką dowódcy w plutonie. Funkcja ta była obliczona na tydzień (tyle czasu żyły na ogół łączniczki bojowe w powstaniu), wytrzymałam trzy razy dłużej. W nocy z 20 na 21 i 21 na 22 sierpnia oddziały walczące na Żoliborzu próbowały zdobyć przejście na Stare Miasto. Nasze ataki na Dworzec Gdański nie powiodły się. Niemcy nasilali swoje działania. 28 sierpnia w trakcie przenoszenia meldunku zostałam ciężko ranna. Otrzymałam postrzał w głowę. Pierwszy zajął się mną cywil – lekarz. Potem zostałam przeniesiona do szpitala polowego na Smialej. Lekarz stwierdził, że nie mam szans przeżycia, jednak koledzy skłonili go do operacji. Zostałam uratowana. Po trzech tygodniach w szpitalu przeniesiono mnie na kwatery przywratne.

29 września Niemcy postanowili zlikwidować Żoliborz – ostatnią dzielnicę walczącą. Razem z cywilami trafiłam do kościoła św. Wojciecha na Woli, a potem do obozu w Pruszkowie. Tu zajęły się mną miejscowe sanitariuszki z AK, które starały się uzyskać dla rannych zwolnienie do podwarszawskich szpitali. Razem z kolegami-powstańcami zostałam przez niemiecką komisję lekarską skierowana do szpitala w Tworckach. W drodze do szpitala uciekliśmy. Tak zakończył się mój powstańczy los.

Odnaczona Krzyżem Armii Krajowej, Warszawskim Krzyżem Powstańczym, Krzyżem Partyzanckim, Medalem za Warszawę, Odznaką Akcji „Burza”, Odznaką Weterana Walk o Niepodległość, Odznaką Wyróżnienie „Za wkład pracy społecznej w Światowym Związku Żołnierzy AK poświęconej etosowi Armii Krajowej”.

Ks. płk Henryk Szklarek-Trzcielski ps. Mrówka, Rogoziński

Urodzony w 1908 r. w Polesiu, w powiecie nowotomyskim. Maturę zdał w 1929 r. w Szamotułach. Po studiach teologicznych otrzymał święcenia kapłańskie w Poznaniu w 1934 r. W latach 1934–1939 wikariusz w parafiach św. Stanisława Kostki w Poznaniu, Brodach Poznańskich, Rydzynie, Środzie Wlkp. Po ogłoszeniu mobilizacji wojskowej w sierpniu 1939 r. został kapłanem Obornickiego Batalionu Obrony Narodowej. W czasie okupacji był kapłanem tajnej Wojskowej Organizacji Ziemi Zachodnich w Poznaniu, a latach 1941–44 kapłanem Związku Walki Zbrojnej i Armii Krajowej przy naczelnym dziekanie ks. płk. Tadeuszu Jachimowskim i ks. ppłk. Stefanie Kowalczyku, szefie personalnego duszpasterstwa konspiracyjnego.

Podczas Powstania Warszawskiego ks. Szklarek w okresie od 1 do 7 sierpnia był dziekanem na Starówce, przy zgrupowaniu mjr. Olgierda Ostkiewicz-Rudnickiego, ps. Sienkiewicz. Od 7 do 20 sierpnia pełnił funkcję dziekana Grupy Północ przy dowódcy, płk. Kornelu Ziemińskim, ps. Wachnowski. Podczas walk, 20 sierpnia został ciężko ranny i do kapitulacji przebywał w szpitalach polowych. Za całokształt pracy konspiracyjnej i bohaterką postawę w Powstaniu Warszawskim w walkach na Starym Mieście ks. Szklarek został awansowany do stopnia podpułkownika i odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari. Po wojnie był proboszczem m.in. w Rogoźnie i Wilczynie, obecnie mieszka w Szamotułach (woj. wielkopolskie).

ziennych. Chcieliśmy być wolni i wolność sobie zawdzięczać”.

Do walki stanęło około 40 tys. powstańców, przeciwko nim walczyło początkowo 20 tys. Niemców, stopniowo uzupełnianych o nowe siły (razem do 50 tys.). Niestety powstańcom nie udało się opanować kluczowych punktów w mieście i inicjatywa bojowa po 5 sierpnia znalazła się po stronie okupanta. Po

kolei padały kolejne dzielnice Warszawy, pomoc aliantów była znikoma, a walczącym brakowało wszystkiego. 2 października generał Tadeusz Bór-Komorowski podpisał akt kapitulacji.

Dziś, po latach musimy pamiętać o ludziach, którzy walczyli i ginęli, abyśmy mogli żyć w wolnej Polsce. Hołd należy oddać wszystkim tym, którzy odeszli razem ze zrujnowaną Warsza-

wą, miastem symbolem. Tym, którzy ginęli na pierwszej linii, w kanałach i po wyjściu z nich, mordowanym w szpitalach i masowo rozstrzelowanym. Oni i ci, którym było dane przeżyć, nie troszczyli się wtedy o własne życie, walczyli bo tak było trzeba. Wymagała tego Ojczyzna.

CYRYLA STASZEWSKA

Powstańcy na barykadzie

Opuszczanie Warszawy

Zrujnowane domy stolicy

POKOLENIE WOJENNE

Strasznie nas roztrzaskali...

Mieli po kilkanaście lat. Tak naprawdę byli jeszcze dziećmi. Ale co to było za dzieciństwo? Pomazane krwią i okrucieństwem. Dzieci wojny - pokolenie AK. Dziś żyje ich już coraz mniej, ale kiedy mówią o tamtych czasach w ich oczach zapala się młodzieńczy ogień.

Kiedy 64 lata temu powstawało Polskie Państwo Podziemne większość dzisiejszych członków Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej była nastolatkami. Ludźmi z przyszłością. Pod warunkiem, że sami sobie tę przyszłość wywalczą. Dziś mówią, że taki mieli obowiązek. Chcieli walczyć z okupantem bez względu na cenę, często najwyższą.

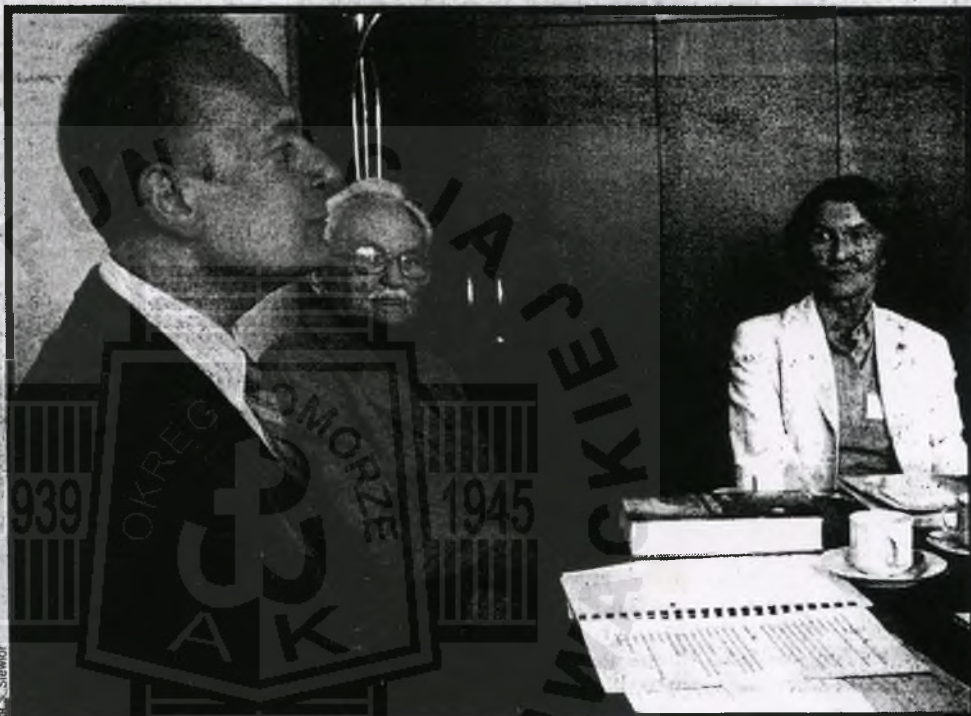
- *Cale nasze rodziny walczyły o niepodległość, to była tradycja - opowiada Jan Górski, dziś prezes wielkopolskiego okręgu SZŻAK. W Armii Krajowej dosłużył się stopnia kapitana. Zapłacił za niego nieudaną egzekucją, która wykonali na nim ludzie z Armii Ludowej.*

- *Byłem obserwowany, kiedy wychodziłem z narady dowództwa AK. Wciągnęli mnie w pobliskie krzaki, obrzucili obelgami, przystawili karabin do boku i „walnęli”. Pociśk szczęśliwie przeszedł przez klatkę piersiową obok serca. Zemdlałem, a oni mnie zostawili jako nieboszczyka. Potem zaatakowali komendę obwodu. Gdy się ocknąłem po kilku godzinach, budynek stał w ogniu, ale ludzi z AK już nie było. Uciekli - relacjonuje Górski. Po chwili z przekąsem dodaje, że nie ma wątpliwości iż AL to było „zakonspirowane ramię NKWD”.*

Bez wahania

Mimo świadomości ciągłego zagrożenia młodzież wstępowała do armii stworzonej przez genialnego stratega - generała Stefana „Grotę” Roweckiego. - *Nigdy nie żałowałem swojej służby w AK, dziś gdyby zaszła potrzeba zrobiłbym to samo - mówi z dumą kapitan Jan Górski.*

Zofia Grodecka kiedy rozpo-

W siedzibie IPN (od lewej) Ireneusz Adamski, Jan Górski i Zofia Grodecka

częło się Powstanie Warszawskie miała niecałe 17 lat. Sama zgłosiła się do plutonu, w którym była jedyną kobietą. Chciała walczyć z karabinem, na pierwszej linii frontu.

- *Kiedy wstępowałam do plutonu zostałam zapytana, czy wiem że będę traktowana na równi z chłopcami. Zgodziłam się - opowiada dziś z błyskiem w oku wciąż w świetnej formie Z. Grodecka.*

Zakłopotana nienawiść

Chciałam walczyć z Niemcami z nienawiścią do nich - tłumaczy lekko zakłopotana pani porucznik. Skąd wzięła się ta nienawiść? W czasie okupacji nie było o nią trudno. Grodecka przypomina, że codziennie w stolicy ginęło około 300 osób, niekoniecznie związanych z konspiracją.

- *Moja sąsiadka, ładna kobieta, wyszła pewnego ranka*

do sklepu w szlafroku z dzbankiem po mleko, dwie godziny później już ją rozstrzelali pod murem na Nowym Świecie. Ja to odnosiłam jako osobistą krzywdę, która musi znaleźć odplacę - wyjaśnia.

Historia opowiedziana przez Zofię Grodecką nie była jednak wyjątkowa. Jeszcze przed wybuchem powstania każdy kto wychodził z domu narażony był na to, że do niego już nie wróci. A co dopiero kiedy był w AK!

Już przed powstaniem, kiedy wychodziliśmy z domu, każdorazowo musieliśmy zebrać się z rodzicami, każde spotkanie mogło skończyć się katastrofą - opowiada por. Grodecka.

Cel wart ofiar

Jednak i dla niej powstanie zakończyło się tragicznie. Sa-

ma miała przestrzeloną głowę. Cudem przeżyła. Z jej plutonu, który liczył 46 osób, przeżyło tylko 30, 10 zmarło na skutek odniesionych ran.

- *Bilans tragiczny. Mój pluton należał do jednego z bardziej „strzaskanych”. Nasi przyjaciele umierali nam w oczach, i nie można było nic zrobić, psychiczne obciążenie straszliwe - opowiada Zofia Grodecka. Zaraz jednak dodaje, że cel wart był ofiar.*

- *Większość młodych ludzi potrzebuje jakiegoś wyższego celu i myśmy mieli ten cel, mimo kosztów ponoszonych, nawet mimo niebezpieczeństwa.*

Dziś żołnierz AK - porucznik Zofia Grodecka - co do jednego nie ma wątpliwości

- *Czasy AK były najszcześniejszym okresem w moim życiu.*

Maciej STROIŃSKI

HISTORIA. Wielkopoleanie w Powstaniu Warszawskim

Szczęście Białej Ewy

Zofia Grodecka była jedyną dziewczyną w swoim plutonie. Żeby móc walczyć z bronią w ręku w Powstaniu Warszawskim, podała się za dwa lata starszą

Do dziś przechowuje kulę, która przestrzeliła jej głowę w 28. dniu powstania. Pocisk przeszedł przez potylicę. Grodecka cudem przeżyła. Koledzy z oddziału specjalnie dla niej wydłubali kulę z muru.

Urodziła się we Lwowie, ale w dzieciństwie przez kilka lat mieszkała w Poznaniu. Jej ojciec prof. Stefan Vrtel-Wierczyński był tu w tym czasie dyrektorem Biblioteki Uniwersyteckiej. Gdy w 1936 r. objął posadę dyrektora Biblioteki Narodowej, rodzina przeniosła się do Warszawy. Tam została ją wojna.

Od początku wiedziała, że chce walczyć z karabinem w ręku, na równi z chłopcami. Przed przeszkoleniem ostrzeżono ją, że nie będzie traktowana lepiej niż oni. Żeby dostać przydział do 209. plutonu zgrupowania „Żagłowiec” (przed wojną 21. pułk piechoty „Dzieci Warszawy”) skłamała, że jest 18-latką. W rzeczywistości miała 16 lat. – Interesowała mnie tylko bezpośrednia walka z wrogiem. Byłam wysportowana, wiosłowałam, dobrze grałam w siatkówkę. Wiedziałam, że sobie poradzę – mówi dziś. W 46-osobowym plutonie była jedyną dziewczyną. Nosila pseudonim „Ewa” lub „Biała Ewa”.

Walczyła na Żoliborzu. Jej pluton poniosł ogromne straty. Już pierwszego dnia, podczas szturmów Cytadeli zginęła połowa żołnierzy. Potem wielokrotnie skład plutonu był uzupełniany. Zofia Grodecka nie wie, ilu jej kolegów przeżyło powstanie. – Z cyframi jest kłopot, bo przez lata nikt oficjalnie nie interesował się historią powstania. Dziś liczba zaginionych i rannych jest nie do odтворzenia – mówi. I dodaje: – To mnie dręczy. Przecież mamy prawo wiedzieć. Przeżyła krwawą bitwę o Dworzec Gdański 21 i 22 sierpnia. Jej pluton miał się przedostać na Stare Miasto, żeby wspomóc niedobitki walczących tam oddziałów. Nie udało się. Kilka dni później trafiła ją kula.

W 1948 r. Zofia Grodecka wróciła do Poznania. Skończyła historię na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza. Wyszła za mąż, napisała doktorat. Przez wiele lat pracowała w Muzeum Narodowym

Biała Ewa w ruinach klasztoru cysterek na Żoliborzu (marzec 1945 r.)

w Poznaniu. Przewodniczy Komisji Historycznej Zarządu Okręgu Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, jest redaktorem kwartalnika „Biuletyn Informacyjny SZŻAK Okręg Wielkopolska”. Przyznaje, że energia jej nie opuszcza: – Praca trzyma mnie przy życiu. Kiedy leżę zbyt długo w łóżku, tracę siły.

MAŁGORZATA WYSZYŃSKA

Sylwetkę Zofii Grodeckiej i trzydziestu kilku innych Wielkopolan walczących w Powstaniu Warszawskim przedstawi wystawa „Czuwaj wiaro” w poznańskim Odwachu.

Rozmowa z Januszem Radkiem, który gra Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w filmie o Powstaniu Warszawskim, na s. 7

KOMUNIKAT

ŚWIADCZENIA PRZEDEMERYTALNE W SOBOTĘ. Wszystkie osoby, które chciałyby uzyskać jeszcze świadczenie przedemerytalne na starych zasadach, mogą zgłosić się w powiatowym urzędzie pracy przy ul. Czarnieckiego 9 także w sobotę. Od godz. 7.30 do godz. 11 będzie działać stanowiska rejestracji dla osób uprawnionych, które w związku z zatrudnieniem do 30 lipca br. nie mogły skorzystać z rejestracji w innych terminach. Zainteresowani powinni mieć ze sobą komplet dokumentów. PP

ZAPROSZENIA. Dziś

■ **LICHEŃ. DLA TRZEŻWYCH.** Obchody XII Ogólnopolskich Spotkań Trzeźwościowych w Licheniu rozpoczną się o godz. 10.30 na schodach przed bazyliką, natomiast ich uroczyste otwarcie nastąpi o godz. 18 na placu przed bazyliką. O godz. 19 zostaną zorganizowane mityngi anonimowych alkoholików, dorosłych dzieci alkoholików, narkomanów, hazardzistów, erotomanów, palaczy i żarłoków. Spotkania potrwać do niedzieli i zakończą się mszą św. o godz. 8. SYL

■ **POZNAŃ. SPOTKANIE SERCOWE.** Socjaldemokracja Polska zaprasza na spotkanie z kardiochirurgiem prof. Michałem Wojtaikiem, który będzie udzielał darmowych porad lekarskich oraz mierzył ciśnienie krwi. Sobotnie spotkanie zacznie się na targowisku na os. Jagiełłońskim o godz. 11. W niedzielę można porozmawiać z kardiochirurgiem przy pomniku Starego Marycha od godz. 11. SYL

ZAPROSZENIA. Jutro

■ **SZRENIAWA. NIEDZIELA W MUZEUM.** Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie oraz Wielkopolski Komendant Wojewódzki Policji w Poznaniu zapraszają na festyn „Niedziela w muzeum”. Między godz. 11 a 18 odbędą się m.in. pokaz koni służbowych i psów wytresowanych do ratownictwa wodnego, prezentacja policyjnej twórczości artystycznej, pokaz wyrobu świeczek woskowych, wypieku chleba, przejażdżki bryczką i kucykiem, występy artystyczne. SYL

Obchody 60. rocznicy Powstania Warszawskiego

■ Uroczystości w kościele pw. Najświętszego Zbawiciela rozpoczną się w niedzielę o godz. 15. Odsłonięta tam zostanie tablica poświęcona Powstaniu Warszawskiemu.
■ O godz. 16.40 strażnicy miejscy złożą kwiaty pod tablicami AK i „Szarych Szeregów” w kościele oo. Dominikanów przy al. Niepodległości.
■ O godz. 17 rozpoczną się główne uroczystości pod głazem AK. Zabrzmie syrena. Na zakończenie odbędzie się apel poległych i modlitwa.

HISTORIA. Wielkopolanie w Powstaniu Warszawskim

Szczyście Białej Ewy

Zofia Grodecka była jedyną dziewczyną w swoim plutonie. Żeby móc walczyć z bronią w rękę w Powstaniu Warszawskim, podała się za dwa lata starszą

Do dziś przechowuje kulę, która przestrzeliła jej głowę w 28. dniu powstania. Pocisk przeszedł przez potylicę. Grodecka cudem przeżyła. Koledzy z oddziału specjalnie dla niej wydtubali kulę z muru.

Urodziła się we Lwowie, ale w dzieciństwie przez kilka lat mieszkała w Poznaniu. Jej ojciec prof. Stefan Vrtel-Wierczyński był tu w tym czasie dyrektorem Biblioteki Uniwersyteckiej. Gdy w 1936 r. objął posadę dyrektora Biblioteki Narodowej, rodzina przeniosiła się do Warszawy. Tam została ją wojna.

Od początku wiedziała, że chce walczyć z karabinem w rękę, na równi z chłopcami. Przed przeszkoleniem ostrzeżono ją, że nie będzie traktowana lepiej niż oni. Żeby dostać przydział do 209. plutonu zgromadzenia „Zagłowiec” (przed wojną 21. pułk piechoty „Dzieci Warszawy”) skłamała, że jest 18-latką. W rzeczywistości miała 16 lat. – Interesowała mnie tylko bezpośrednia walka z wrogiem. Byłam wysportowana, wioślowałam, dobrze grałam w siatkówkę. Wiedziałam, że sobie poradzę – mówi dziś. W 46-osobowym plutonie była jedyną dziewczyną. Nosila pseudonim „Ewa” lub „Biała Ewa”.

Walczyła na Żoliborzu. Jej pluton poniósł ogromne straty. Już pierwszego dnia, podczas szturmów Cytadeli zginęła połowa żołnierzy. Potem wielokrotnie skład plutonu był uzupełniany. Zofia Grodecka nie wie, ilu jej kolegów przeżyło powstanie. – Z cyframi jest kłopot, bo przez lata nikt oficjalnie nie interesował się historią powstania. Dziś liczba zaginionych i rannych jest nie do odтворzenia – mówi. I dodaje: – To mnie dręczy. Przecież mamy prawo wiedzieć.

Przeżyła krwawą bitwę o Dworzec Gdański 21 i 22 sierpnia. Jej pluton miał się przedostać na Stare Miasto, żeby wspomóc niedobitki walczących tam oddziałów. Nie udało się. Kilka dni później trafiła ją kula.

W 1948 r. Zofia Grodecka wróciła do Poznania. Skończyła historię na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza. Wyszła za mąż, napisała doktorat. Przez wiele lat pracowała w Muzeum Narodowym

Biała Ewa w ruinach klasztoru cysterek na Żoliborzu (marzec 1945 r.)
Z martwych wstaniek

w Poznaniu. Przewodniczy Komisji Historycznej Zarządu Okręgu Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, jest redaktorem kwartalnika „Biuletyn Informacyjny SZŻAK Okręg Wielkopolska”. Przyznaje, że energia jej nie opuszcza: – Praca trzyma mnie przy życiu. Kiedy leżę zbyt długo w łóżku, tracę siły.

MALGORZATA WYSZYŃSKA

Sylwetkę Zofii Grodeckiej i trzydziestu kilku innych Wielkopolan walczących w Powstaniu Warszawskim przedstawi wystawa „Czuwaj wiara” w poznańskim Odwachu.

Rozmowa z Januszem Radkiem, który gra Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w filmie o Powstaniu Warszawskim, na s. 7

KOMUNIKAT

ŚWIADCZENIA PRZEDEMERYTALNE W SOBOTE. Wszystkie osoby, które chciałyby uzyskać jeszcze świadczenie przedemerytalne na starych zasadach, mogą zgłosić się w powiatowym urzędzie pracy przy ul. Czarnieckiego 9 także w sobotę. Od godz. 7.30 do godz. 11 będą działać stanowiska rejestracji dla osób uprawnionych, które w związku z zatrudnieniem do 30 lipca br. nie mogły skorzystać z rejestracji w innych terminach. Zainteresowani powinni mieć ze sobą komplet dokumentów. PP

ZAPROSZENIA. Dziś

■ LICHEŃ. DLA TRZEŻWYCH. Obchody XII Ogólnopolskich Spotkań Trzeźwościowych w Licheniu zaczną się o godz. 10.30 na schodach przed bazyliką, natomiast ich uroczyste otwarcie nastąpi o godz. 18 na placu przed bazyliką. O godz. 19 zainicjują się mityngi anonimowych alkoholików, dorosłych dzieci alkoholików, narkomanów, hazardzistów, erotomanów, palaczy i żarłoków. Spotkania potrwać do niedzieli i zakończą się mszą św. o godz. 8. SYL

■ POZNAŃ. SPOTKANIE SERCOWE. Socjaldemokracja Polska zaprasza na spotkanie z kardiologiem prof. Michałem Wojtaliakiem, który będzie udzielał darmowych porad lekarskich oraz mierzył ciśnienie krwi. Sobotnie spotkanie zainicjują na targowisku na os. Jagiełłońskim o godz. 11. W niedzielę można porozmawiać z kardiologiem przy pomniku Starego Marycha od godz. 11. SYL

ZAPROSZENIA. Jutro

■ SZRENIAWA. NIEDZIELA W MUZEUM. Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie oraz Wielkopolski Komendant Wojewódzki Policji w Poznaniu zapraszają na festyn „Niedziela w muzeum”. Między godz. 11 a 18 odbędzie się m.in. pokaz koni służbowych i psów wyresowanych do ratownictwa wodnego, prezentacja policyjnej twórczości artystycznej, pokazy wyrobu świeczek woskowych, wypieki chleba, przegadki bryczką i kucykami, występy artystyczne. SYL

Obchody 60. rocznicy Powstania Warszawskiego

■ Uroczystości w kościele pw. Najświętszego Zbawiciela rozpoczną się w niedzielę o godz. 15. Odsłonięta tam zostanie tablica poświęcona Powstaniu Warszawskiemu.
■ O godz. 16.40 strażnicy miejscy złożą kwiaty pod tablicami AK i „Szarych Szeregów” w kościele oo. Dominikanów przy al. Niepodległości.
■ O godz. 17 rozpoczną się główne uroczystości pod głazem AK. Zabrzmie syrena. Na zakończenie odbędzie się apel poległych i modlitwa.

VOX wozi rzeźby

Poznaniacy lepsi?

Światowej sławy rzeźbiarz Igor Mitoraj wybrał poznańską firmę Vox – zajmującą się m.in. produkcją i transportem

DRZEWA. Spadają owoce morw

Są w odwrocie

Najwięcej morw w Poznaniu rośnie na Cytadeli, na pojedyncze sztuki można się natknąć m.in. przy dworcu PKS, na Garbarach przy ul. Grochowe Łąki i przy Górnej Wildzie. Słodkawe owoce

ROZMOWA z naukowcem

Nagie i plamią

EWA NOWACZYK: Dlaczego mor-

852 51 12

■ W miejskim basenie przy ul. Chwałkowskiego od rana pływały wczoraj muchy i osy. Musiałam je rozgan-
24

Wielkopolskie Muzeum Walk Niepodległościowych w Poznaniu. Katalog wystawy: "Człowiek wiaro! Wielkopolskie Powstanie Warszawskie". Poznań 2004.

Podczas Powstania dowodził batalionem „Gustaw” – w walkach na Woli, w obronie barykad Starego Miasta i w Śródmieściu Północnym, broniąc północno-wschodniego odcinka powstańczych stanowisk. Ranny 3 VIII w trakcie ataku na bramę getta przy ul. Żelaznej, po kilku dniach powrócił na stanowisko. Kiedy staromiejskie oddziały ewakuowały się do Śródmieścia, 4 IX objął dowództwo połączonych batalionów „Gustaw” i „Harnas”. Z powodu pogarszającego się stanu zdrowia, 6 IX znalazł się w szpitalu. Awansowany do stopnia majora.

Po wojnie pracował w wielkopolskiej służbie zdrowia i społecznie dla ZHP. Odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari i Krzyżem Walecznych. Zm. 30 VIII 1979.

Zofia GRODECKA, ps. „Biała Ewa”, „Ewa” (ur. 1926)

Ur. 26 X 1926 we Lwowie, córka prof. Stefana Vrtel-Wieczynskiego – m.in. dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu.

Zaprzyjęta 15 III 1943 w AK, po przeszkoleniu wojskowym otrzymała przydział mobilizacyjny jako strzelec do 209. plutonu Zgrupowania „Żaglowiec” (21. pułk piechoty „Dzieci Warszawy”) Obwodu II AK Żoliborz Okręgu Warszawskiego AK. Chciała walczyć z karabinem w ręku – na pierwszej linii frontu, traktowana na równi z chłopcami.

Jako strzelec-łącznik dowódcy plutonu 209 uczestniczyła w akcjach bojowych Powstania, z któ-

rych najważniejszą i okupioną największymi stratami była druga bitwa o Dworzec Gdański, 21-22 VIII, z zadaniem utworzenia drogi na Stare Miasto. Została ciężko ranna w głowę (kula przeszła na wylot) 28 VIII.

Po wojnie ukończyła studia na Wydziale Historycznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i uzyskała stopień doktora tego wydziału. Była długoletnim pracownikiem naukowym w Muzeum Narodowym

wym w Poznaniu. Obecnie pełni funkcję przewodniczącej Komisji Historycznej Zarządu Okręgu Światowego Związku Żołnierzy AK, a od 1986 jest redaktorem kwartalnika „Biuletyn Informacyjny SZZAK Okręg Wielkopolska”. Na jej dorobek naukowy składa się ok. 100 publikacji dotyczących AK i Polskiego Państwa Podziemnego, nie licząc artykułów z dziedziny zawodowej.

Antoni HORST, vel Zygmunt Borowczyk (1915-2003)

Ur. 4. VI 1915 w Zakrzewie k. Złotowa. Do wybuchu wojny ukończył 5 lat studiów na Wydziale Medycznym Uniwersytetu Poznańskiego.

W 1941 otrzymał od Niemieckiej Izby Lekarskiej w Poznaniu zezwolenie na wykonywanie praktyki lekarskiej, co ułatwiło mu docieranie z pomocą do ludności polskiej. Należał do organizacji „Ojczyzna”, pełniąc tam obowiązki kierownika Wydziału Zdrowia i Opieki Społecznej. Był jednocześnie kierownikiem wydziału opieki społecznej Biura Delegatury Rządu RP na ziemię wcielonej do Rzeszy. Unikając obławy gestapo, zbiegł do Warszawy na początku IV 1942. Przydzielony do Delegatury Rządu RP na Generalne Gubernatorstwo nadal zajmował się problematyką opieki zdrowotnej i społecznej na terenach wcielonych do Rzeszy. W połowie 1942 otrzymał przydział do szefostwa sanitarnego Korpusu Zachodniego AK. W czasie pobytu w Warszawie pracował w tamtejszych szpitalach, pełniąc także dyżury w izbach przyjęć, gdzie trafiali ranni w czasie akcji członkowie organizacji konspiracyjnych. Udzielano im tam pomocy i jednocześnie ukrywano.

W czasie Powstania dowództwo Obszaru Warszawskiego AK mianowało go na stanowisko zastępcy szefa sanitarnego w Milanówku, gdzie organizował służbę zdrowia i opiekę społeczną dla ewakuowanej ludności Warszawy. Między innymi ulokowano poza stolicą oddziały dużych szpitali oraz doraźnie utworzonych mniejszych szpitali AK.

Po wojnie podjął pracę w Warszawie, w II Klinice Chorób Wewnętrznych, następnie przeniósł się do Poznania. Jeszcze w 1945 doktoryzował się, w 1950 został profesorem nadzwyczajnym, w 1956 profesorem zwyczajnym Akademii Medycznej w Poznaniu. Był autorem ok. 225 publikacji naukowych.

Wśród licznych odznaczeń otrzymał m.in. Krzyż Komandorski z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski. Zm. 14 VII 2003.

GROCHOLSKI Remigiusz „Andrzejek” s. Adama Remigiusza, ur. 19.11.1928 r. Falenty-Warszawa Ochota, Śródmieście, bat. „Zośka”, komp. „Rudy”. -2-
 GROCHOLSKI Tadeusz „Grabowski”, ur. 2.08.1926 r. Warszawa, kapral podchorąży. Październik 1944 r. obóz przejściowy jeńców AK w Skierniewicach. -1-
 GROCHOLSKI Zygmunt Czesław, lat 21, strzelec. Poległ 31.08.1944 r. – Pasaż Simonsa. Stare Miasto, zgr. „Sosna”, bat. „Chrobry I”. -1-
 GROCHOWIN Ryszard. Stalag XI-B Fallingbostel, nr jeniecki 140650. -1-
 GROCHOWSKA Alina, ur. 31.08.1913 r., podporucznik. Stalag IV-B Mühlberg, nr jeniecki 106167. -1-
 GROCHOWSKA Janina, sanitariuszka. Żoliborz, szpital nr 116, 118. -2-
 GROCHOWSKA Maria, sanitariuszka. Poległa 30.08.1944 r. – ul. Chelmska. Szpital Ujazdowski. -1-
 GROCHOWSKI Andrzej Tadeusz „Fidelis”, major. Ciężko ranny, zmarł 16.09.1944 r. – szpital ul. Koszykowa. Śródmieście, bat. „Kiliński”, komp. „Kosza”. -1-2-
 GROCHOWSKI Bronisław „Litawor”, ur. 3.09.1912 r., st. strzelec. Śródmieście, zgr. „Chrobry II”, komp. „Zdunina”. -2-
 GROCHOWSKI Feliks, ur. 12.01.1921 r. Stalag IX-C Bad Sulza, nr jeniecki 105943. -1-
 GROCHOWSKI Jakub „Jakub”, st. strzelec. Stare Miasto, zgr. „Radosław”, bat. „Miotła”. -1-
 GROCHOWSKI Jerzy „Jur”, „Leon”, ur. 4.10.1916 r., kapral podchorąży. Śródmieście, zgr. „Chrobry II”, komp. „Janusza”. -2-
 GROCHOWSKI Ryszard „Wisła”, „Cygan”, lat 18, kapral. Poległ 21.08.1944 r. – ul. Rybaki. Stare Miasto, zgr. „Róg”, bat. „Dzik”, XII komp., 2 plut. -1-
 GROCHOWSKI Stanisław „Stanisław”, kapral. Poległ 16.09.1944 r. – ul. Śniadeckich. Śródmieście, bat. „Kiliński”, komp. „Kosza”. -1-
 GROCHOWSKI Stanisław, strzelec. Czerniaków, zgr. „Kryśka”, I komp.; Śródmieście, bat. „Miłosz”, komp. „Ziuk”, plut. dysp. -2-
 GROCHOWSKI Stefan „Wicek”, ur. 1912 r., lekarz, kierownik punktu opatrunkowego ul. Hoża, szpital Wspólna 50. Śródmieście, bat. „Zaremba-Piorun”. Szpital jeńców AK w Zeithain. -1-2-
 GROCHOWSKI Włodzimierz „Korek”, ur. 6.03.1924 r. Warszawa, st. strzelec. Żoliborz, zgr. „Żbik”, 215 plut. -2-
 GROCHOWSKI Wojciech, ur. 2.02.1925 r. Brwinów k. Warszawy, kapral podchorąży. Mokotów, pułk „Baszta”, bat. WSOP. Ranny 1.08.1944 r. Szpital jeńców AK w Zeithain; Stalag IV-B Mühlberg, nr jeniecki 305256. -1-
 GROCHOWSKI Zbigniew „Roma”, „Mazur”, 19.05.1916 r., Warszawa, kapral podchorąży. Mokotów, pułk „Baszta”, Grupa artyleryjska „Granat”. Październik 1944 r. obóz przejściowy jeńców AK w Skierniewicach; Stalag X-B Sandbostel. -1-2-
 GROCHOWSKI Zygmunt, st. strzelec. Czerniaków, zgr. „Kryśka”, bat. „Tur”, II komp. -2-
 GROCHOWSKI Zygmunt „Grzybek”. Powiśle, zgr. „Elektrownia”, 5 plut. -2-
 GROCHOWSKI Zygmunt „Smoczek”, ur. 1.05.1915 r. Warszawa. Żoliborz, zgr. „Żbik”, 215 plut. -2-

GROCHULSKI Tadeusz „Groszek”, ur. 10.03.1907 r., sierżant podchorąży. Śródmieście, zgr. „Gurt”, I komp., 153 plut. Stalag VII-A Moosburg, nr jeniecki 103784. -1-2-
 GROCIKOWSKI Tadeusz, ur. 10.06.1926 r. Stalag XVIII-C Markt Pongau, nr jeniecki 105056. -1-
 GROCKOWSKA Aniela. Stalag XI-B Fallingbostel, nr jeniecki 1752. -1-
 GRODECKA Władysława Ewa „Ewa” c. Józefa, ur. 25.06.1923 r. Porycko. Wola, zgr. „Waligóra”. -2-
 GRODECKA Zofia „Ewa”, ur. 26.10.1926 r. Lwów, strzelec, łączniczka. Żoliborz, zgr. „Żaglowiec”, 209 plut. -2-
 GRODECKI Andrzej „Zmudzin”, ur. 25.01.1925 r., kapral podchorąży. Poległ 12.08.1944 r. – ul. Stawki. Stare Miasto, zgr. „Radosław”, bat. „Miotła”, plut. „Niedźwiedz”. -1-
 GRODECKI Jakub Feliks „Felek”, ur. 25.07.1919 r., st. strzelec. Śródmieście, zgr. „Chrobry II”, komp. „Janusza”. -2-
 GRODECKI Karol, ur. 6.06.1916 r. Wilno, kapitan. Szpital jeńców AK w Zeithain, nr jeniecki 299983. -1-
 GRODECKI Leszek „Lis” s. Piotra, ur. 21.09.1926 r. Warszawa, kapral. Wola, bat. „Parasol”. Ranny 8.08.1944 r. – Stare Miasto – PWPW. Śródmieście; Powiśle, zgr. „Konrad”. Stalag XI-B Fallingbostel. -2-
 GRODECKI Tadeusz „Andrzej Skiba”, podporucznik. Mokotów, pułk „Baszta”, Szef BIP V Rejonu. Sadyba, bat. „Oaza” – 1.09.1944 r. udział w odkopywaniu zasypanych w Forcie. -2-
 GRODECKI Zbigniew „Zdzisław” s. Jerzego, ur. 11.10.1924 r. Piastów, kapral. Mokotów, pułk „Baszta”, Grupa artyleryjska „Granat”. Październik 1944 r. obóz przejściowy jeńców AK w Skierniewicach; Stalag X-B Sandbostel, nr jeniecki 221929. -1-2-
 GRODECKI Zbigniew „Zetger”. Powiśle, zgr. „Krybar”, bat. „Bicz”, II komp., 108 plut. -2-
 GRODKIEWICZ Stanisław „Biały”, „Stanisław”, ur. 7.07.1925 r., st. strzelec. Zaginął 25.08.1944 r. Stare Miasto, zgr. „Radosław”, bat. „Miotła”, plut. „Torpeda”. -1-
 GRODKIEWICZ-CZECH Janina „Jenny”, ur. 27.06.1917 r., sanitariuszka WSK. Ursus, placówka „Kordian”, szpital powstańczy. -2-
 GRODZICKA Feliksa, lat 53, siostra PCK. Poległa 30.08.1944 r. – ul. Chelmska (szpital Ujazdowski). Mokotów. -1-
 GRODZICKA Ludwika „Lucyna”, ur. 1923 r., łączniczka, sanitariuszka. Mokotów, pułk „Baszta”, Grupa artyleryjska „Granat”. -2-
 GRODZICKA-GRAJNERT Zofia „Marta”, ur. 3.09.1912 r. Warszawa, łączniczka, sanitariuszka. Żoliborz, szpital nr 100. -2-
 GRODZICKA-STARSKA Ludwika „Lucyna” c. Władysława, ur. 25.08.1923 r. Warszawa, sanitariuszka, łączniczka. Mokotów, pułk „Baszta”, Grupa artyleryjska „Granat”. -2-
 GRODZICKI Jerzy, ur. 10.07.1921 r. Stalag XIII-D Nürnberg, nr jeniecki 105671. -1-
 GRODZICKI Kazimierz, lat 35, strzelec. Poległ na Starym Mieście. Batalion AL im. „Czwartaków”. -2-
 GRODZICKI Waclaw „Waclaw”, „Wacek”, lat 24, podporucznik. Poległ 24.09.1944 r. – Królikarnia. Mokotów, pułk „Baszta”, komp. „Legun”. -1-
 GRODZIECKI Stanisław „Stanisław”, podporucznik. Poległ 1.08.1944 r. – aleja Szucha. Pułk ułanów „Jeleń”, III szwadron, 1109 plut. -1-

GRODZIENSKA-TARSKA-TOMASZEWSKA Amelia „Tamara”, ur. 16.05.1906 r., sanitariuszka. Ciężko ranna 30.09.1944 r., zmarła z ran 2.10.1944 r. Żoliborz, zgr. „Żmija”, 225 plut., komendantka patrolu sanitarnego. -2-
 GRODZIENSKI Jerzy „Jeż” s. Tomasza, ur. 1924 r., strzelec. Poległ 1.08.1944 r. – Służewiec-Wyściگی. Mokotów, pułk „Baszta”, bat. „Karpanty”, komp. „K-1”, 1 plut., 2 druž. -2-
 GRODZIŃSKI Jerzy „Łabędź”, st. strzelec. Mokotów-Sadyba, bat. „Oaza”. -2-
 GRODZKA-STRZELECKA Hanna Zofia „Hanka” c. Władysława, ur. 28.08.1924 r. Warszawa, łączniczka. Żoliborz. -2-
 GRODZKI Adam, ur. 15.09.1904 r., strzelec. Stalag XI-A Altengrabow, nr jeniecki 47451. -1-
 GRODZKI Jerzy „Jur”, ur. 10.07.1921 r., strzelec. Ciężko ranny 31.08.1944 r. – ul. Barokowa. Stare Miasto; Wola, bat. „Chrobry I”. -2-
 GRODZKI Mieczysław „Miecz”, ur. 10.08.1906 Łuck, kapral podchorąży. Październik 1944 obóz przejściowy jeńców AK w Skierniewicach. -1-
 GRODZKI Tadeusz „Zbych II”, ur. 28.08.1918 kapral podchorąży. Poległ 14.08.1944 r. – Długa. Stare Miasto, zgr. „Sosna”, bat. „Chrobry I”. -1-2-
 GRODZKI Waclaw. Stalag XI-B Fallingbostel, nr jeniecki 140633. -1-
 GROFF Tadeusz, ur. 11.06.1925 r. Warszawa, szeregowiec. Szpital jeńców AK w Zeithain, nr jeniecki 305286. -1-
 GROHMAN-FLESZAROWA Irena „Joasia”, 1924 r., sanitariuszka. Lasy Chojnowskie, szpital partyzancki. -1-
 GROJNIN Aleksander „Aleksander”, podchorąży. Poległ 19.09.1944 r. – ul. Solec. Czerniaków; Wola; Stare Miasto, zgr. „Radosław”, bat. „Zośka”, komp. „Rudy”, plut. pancerny. -1-
 GROL Jan. Stalag XI-B Fallingbostel, nr jeniecki 141135. -1-
 GROLMAN Janusz „Malec”, „Janusz”, ur. 1924 plutonowy podchorąży NSZ. Śródmieście, zgr. „Chrobry II”, komp. „Warszawianki”, 1 plut. -2-
 GROM Tadeusz, ur. 8.06.1922 r. Rawa, 25.08.1944 r. – szpital Konopczyńskiego. Śródmieście, komp. „Lewar”. -1-
 „GROM” NN, ur. 1923 r., st. strzelec. Ranna 4.09.1944 r. – szpital Mokotowska 51/5. Śródmieście; Stare Miasto, bat. „Chrobry I”. -1-
 GROMADKA Karol, strzelec. Poległ 2.08.1944 – Lotnisko Bielańskie. Pułk „Palmiry-Młody”, Grupa „Kampinos”. -1-2-
 GROMADKO Edward „As”, lat 20, strzelec. Poległ 13.08.1944 r. – ul. Kilińskiego. Stare Miasto, zgr. „Róg”, bat. „Gustaw”, komp. „Geotruda”. -1-
 GROMADKO Stanisław „Grom”, st. strzelec. Poległ 20.08.1944 r. – ul. Długa 15 (szpital). Stare Miasto, zgr. „Sosna”, bat. „Gozdawa”. -1-
 GROMASZEK Renata, ur. 26.09.1923 r. Stalag IV-B Mühlberg, nr jeniecki 106425. -1-
 GROMBEŻEWSKI Andrzej, ur. 27.10.1911 r. Tozimeni, strzelec. Stalag XI-A Altengrabow, nr jeniecki 45066. -1-
 GROMEK Albin „Albinek”. Poległ 30.09.1944 r. – Żoliborz. Pułk „Palmiry-Młody”, Grupa „Kampinos”. -1-2-
 GROMEK Andrzej „Wisła”, strzelec. Poległ 20.08.1944 r. – ul. Długa 15. Stare Miasto, zgr. „Sosna”, bat. „Gozdawa”. -1-

IV. Korespondencja

- 7. VIII. 1994 - list E. 2. do Jolii Grodeckiej. Rkp. oryg. kółka, k. 1, s. 1.
- 4. 09. 97 - list Z. Grodeckiej do E. 2. Rkp. oryg. k. 1, s. 2.
- 18. 12. 1999 - list Z. Grodeckiej do E. 2. Rkp. oryg. k. 1, s. 3.
- grudzień 2000 - list E. 2. do Z. Grodeckiej. Rkp. ksero, k. 1, s. 4-5.
- 25. 04. 03 - list Z. Grodeckiej do Fund. Msp. oryg. z dopiskami od Fundacji. k. 1, s. 6.
- 19. 05. 2003 - list E. Skarskiej do Z. Grodeckiej. Wydruk Komp. Kopia, k. 1, s. 7.
- 20. 05. 2003 - list A. Juskieńca do Z. Grodeckiej. Msp. Kopia, k. 1, s. 8.
- 23. 11. 2004 - list Z. Grodeckiej do Fund. Msp. oryg. k. 1, s. 9.
- 17. 01. 2005 - list D. Usakarey do Z. Grodeckiej. Msp z dopiskami otrzymanym E. 2. Ksero, k. 1, s. 10-11.
- 6. XII. 2005 - list D. Kr. do Z. Grodeckiej. Msp. Kopia, k. 1, s. 12.
- 24. VII. 2006 - list D. Kr. do Z. Grodeckiej. Rkp. ksero, k. 1, s. 13.
- 11. 12. 2006 - list Z. Grodeckiej do E. 2. i D. Z. Usakarey. Rkp. oryg. k. 1, s. 14-15.
- 30. X. 2007, list D. Kr. do Z. Grodeckiej. Rkp. ksero, k. 1, s. 16.
- 18. XI. 2007 - list Romendzińskiej do Anny ... Rkp. oryg. k. 1, s. 17.
- 4. I. 2008 - list D. Kr. do Z. Grodeckiej. Rkp. ksero, k. 1, s. 18.
- 7. 01. 08 (data wpływu) - list Z. Grodeckiej do Fund. Rkp. oryg. k. 1, s. 19-20.

Prof. dr hab. Elżbieta Zawacka
ul. Gagarina 136 m 26, tel. 917-344
87-100 TORUŃ

Kopie L. 2248/RSK/97
Formi 7 VIII 1997

IV/1

książka 2664

Pani dr Zofia Grodecka
61.142 Poznań,

Szanowne Drogo Polezanko,

Dziękujemy za przystanie cennej, choć
tak skąpej relacji. Gdyby Pani zdrowie
pozwoliło, prosimy o bardziej merytoryczne
dane o Pani służbie żelazniczej. Prosimy
także o fotografie (z lat bliskich służbie)
i ewentualnie dokumenty. Może je
Pani dostarczyć nam przez p. Hannę Ko-
nicką z Srodowiska Pomorskiego SZ ZTK,
która jest naszą przedstawicielką.

Byłaby nam ogromnie miła, gdyby Pani
zechciała być przedstawicielką Memoriału
na zebraniach Związku Powstańców War-
szawskich (może należałoby wydobyci krewoko-
pu relacji Powstańców?)

Zymerasum serdecznie pozdrawiam
i jeszcze raz dziękuję bardzo za wady w
sprawach historycznych i muzealnych. Mm.
Elżbieta Zawacka

Dr Zofia Grodecka

61-17X - POZNAŃ

J664 Poznań, dn. 4.09.37. ^{IV}/2

Szanowna Pani Profesor,
dziękuję najuprzejmiej za list oraz dotychczasowe dokumenty. Niestety mój stan zdrowia - łącznie z przebytym niedawno zawalem - a także otępienie, obtępienie, obtępienie choroba męża uniemożliwiają mi obecnie podjęcie prac związanych z „Memoriatem”.

Narazie, w uzupełnienie relacji o mojej służbie szpitalnej w Ałk, przesyłam swoją fotografię z ok. 1946/7 roku. Wcześniej jej nie posiadam, gdyż dom w którym mieszkalam w Warszawie został w czasie powstania całkowicie zniszczony.

Równocześnie pragnę poinformować że w Poznaniu nie odbywają się prace zbiorcze Związku Powstańców Warszawskich, a do Warszawy nie jedzę. Niestety więc nie mogę podjąć się reprezentowania „Memoriata” w tej organizacji.

Łącznie wyraży głębokiego szacunku
Zofia Grodecka

1 zał. - fotografie.

**Najlepsze
życzenia**

w Nowym Roku!

Perła
Wzrost 50,7 x 0,0
Made in Poland

629 9044

FUNDACJA
GENERACY
KREG POMOR
1820 1945
ZAWACKIE

Poznań 18 IX. 1999.

IV/3

Ninieś Grzesiodnej i Drogiej.
Pani Profesor

przeżyłam

wrot z Redakcyj, Biletynu
Informacyjnego "drugiej"
Poznańskiego - najlepiej
kierując adresem i sił do
realizacji dalszych planów
naukowych.

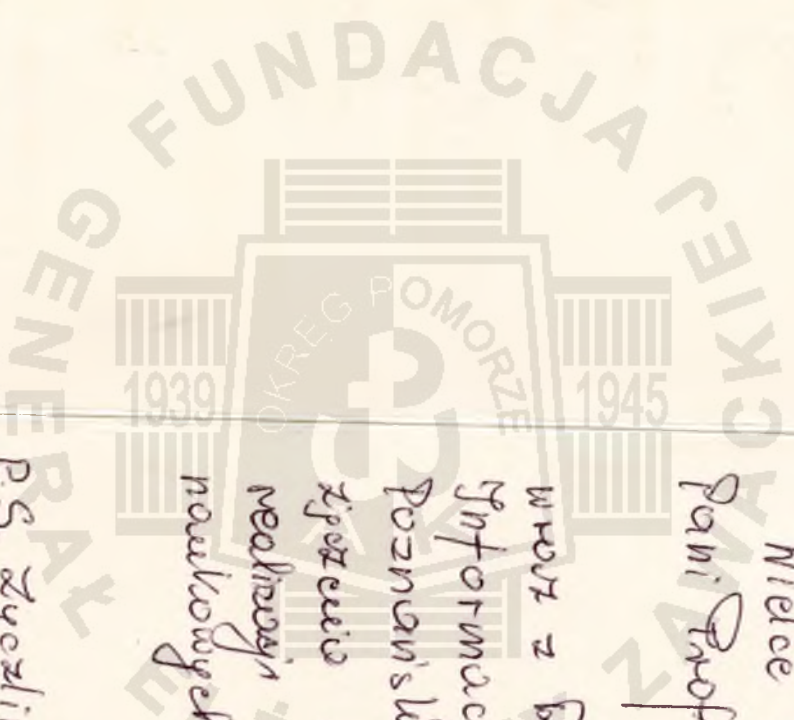
Wojciech Grzesiodnej

P.S. Zyczenia zdrowa Pani

Parkowiska pod adresem
narkowo B.Y" duża mnie
wzrostu, do pracy. Dziękuję!
Z.G.

22.12.99 KM

Wpłynęło dnia
Ld: 3532 / U SK / 92

IV / 4

Elżbieta Zawacka
87-100 Toruń, ul. Gagarina 136 m 26
Tel. 517-344

duż. 28 69 / 452 Szanowna Pani
Zofia Grodecka

Irena Stankiewicz

Irena Stankiewicz

11/5

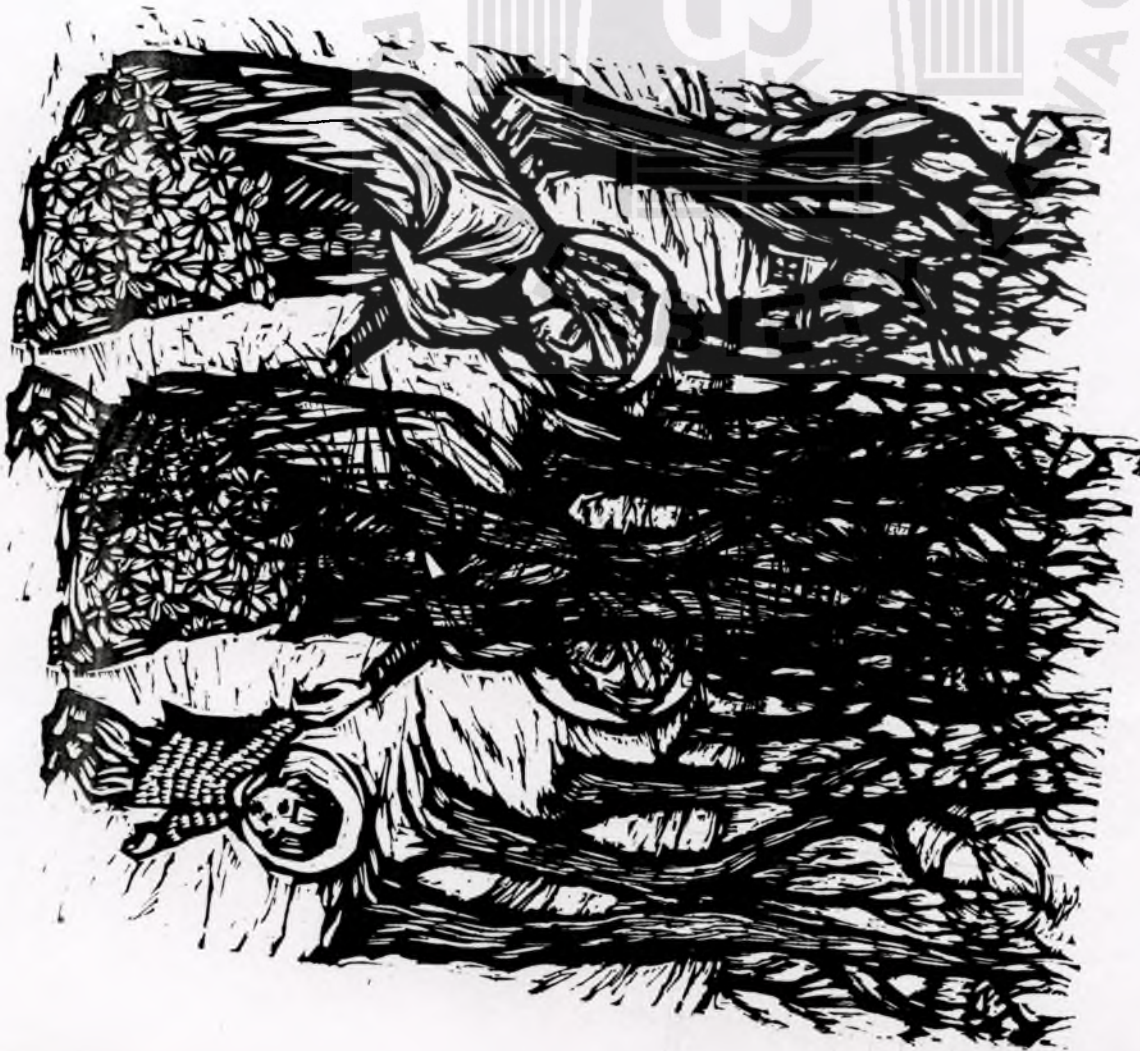
Artykuł 2 br. 11

Droga Redakcjo,
Redakcja wczemni wyraża
Wielkopolskiego Biuletynem Inform.

Dotyczy ze ostatnis pomyśle,
za relacji o referentach WSK
z Radzymina (tak trudem
mam odnaleźć osoby wyśteż
struktur WSK w Skarżeku a
zafasera obrodach).

Przepraszam bardzo niewłaśnie
zpernia Radzymiela Szwet
Boriso Mawodziecia dla Pami,
dla całej Redakcji i dla całego
Główni SZF PK

A Mary Rok miłej bydeni
pomysłom dla Was wyśteż
Siostra Zawiada

61-142 Poznań
FUNDACJA
 "Archiwum i Muzeum Pomorskie
 Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek
 w Toruniu"

Wpłynęło dnia: 24.04.2003
 L. dz. 2058/WSP-412/03

Załączniki:
 Referent:

Fundacja: "Archiwum i Muzeum Pomorskie
 Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek"
 ul. Wielkie Garbary 2
 87-100 Toruń

Dziękuję najuprzejmiej za przesłany mi interesujący Numer "Biuletynu". Ze swej strony łączę serdeczne życzenia dalszej owocnej pracy w Fundacji a szczególnie pomyślnego rozwoju bardzo potrzebnego Muzeum.

Wypełniając obietnicę, daną niegdyś Pani Profesor Elżbiecie Zawackiej - przesyłam uzupełnienia danych osobowych o mojej wojskowej służbie w Armii Krajowej.

Tak więc do wspomnianej relacji z dn. 24.07.1997 r. dołączam nast. dokumenty:

1. ksero leg. kombatantkiej Nr 447571
2. " Książki Inwalidy Wojennego I Gr. Nr 116
3. " aktu mianowania na stopień porucznika z dn. 13.06.2002 r.
4. " strony z WEPW z notką biograficzną: Grodecka Zofia "Ewa", ustalającą pełnioną funkcję w Powstaniu Warszawskim.

Mam nadzieję, że te dokumenty są wystarczające dla celów Słownika Biograficznego Polek, walczących w II wojnie światowej. Jeśli nie - proszę o wiadomość.

Przy okazji zapytuję uprzejmie o losy mego biogramu dot. płka Stefana Ignaszaka. Pani mgr E. Skerska wspomniała w liście z 1.07.2001, że może w Jego przypadku Komitet Redakcyjny Słownika Biograficznego Konspiracji Pomorskiej odstąpi od zasady publikowania biogramów pośmiertnie. Wydawałoby się to bardzo celowe! Pozwolę też sobie wspomnieć, że nie otrzymałam dotąd honorarium za przesłany 12.04.2001 r. - liczący 9 stron maszynopisu - biogram S.I. oraz komplet 13 dokumentów.

Łączę wyrazy szacunku oraz miłe pozdrowienia dla Pani Profesora oraz Pani Prezes.

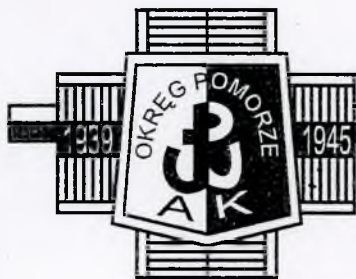
Zofia Grodecka

po przyjęciu telefonu do drukarni
 honorarium po zakończeniu redakcji
 O biogramie napiszę
 15.05.2003r. Jurek

monkowskiej - K. Mura

11/7

FUNDACJA ARCHIWUM I MUZEUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ ORAZ WOJSKOWEJ SŁUŻBY POLEK

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUŃ • UL. WIELKIE GARBARY 2 • TEL./FAX (0-56) 65-22-186
http://www.um.torun.pl/AK, e-mail: AK@um.torun.pl, fapak@wp.pl
KONTO: WIELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY SA W TORUNIU • NR RACHUNKU 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Toruń 19.05.2003 r.

*odp. na l. dz. 2058
- biogram Stefana
Ignaszaka*

Pani
dr Zofia Grodecka

*L. dz. 2216/2-201/03
Pom-410*

61-142 Poznań

(prz)

Szanowna Pani Doktor !

Jeszcze raz bardzo serdecznie dziękuję za materiały źródłowe dotyczące działalności konspiracyjnej Pana płk. Stefana Ignaszaka.

Niestety, nie możemy odstąpić od zasady publikowania biogramów pośmiertnie. Opracowany przez Panią biogram płk. Stefana Ignaszaka jest w posiadaniu Komitetu Redakcyjnego i na pewno zostanie w przyszłości opublikowany. Jeżeli chodzi o honorarium, to biogramy honorujemy po zakończeniu redakcji naukowej.

Łacząc pozdrowienia i wyrazy szacunku

Eskeńska
.....
Elżbieta Skerska
redaktor "Słownika"

W/8

FUNDACJA
"Archiwum Książek i Dokumentów" w Toruniu
87-100 Toruń, ul. Piłsudskiego 2
tel.: 65-22-186, e-mail: archAK@um.torun.pl
REGON 870502736

Toruń, dnia 20.05.2003 r.

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

L. dz. 2215/WSK-412/03

Pani dr Zofia Grodecka

61-142 Poznań

(kopia)

odp. L. dz. 2058/WSK-412/03

Szanowna Pani,

Bardzo serdecznie dziękuję za przekazane materiały: krótki biogram, kopie dokumentów oraz kserokopie z Wielkiej Ilustrowanej Encyklopedii Powstania Warszawskiego. Zostały one włączone do Pani teczki osobowej o numerze inwentarzowym: T. 664/WSK i są cennym uzupełnieniem posiadanych już przez nas danych.

Pozdrawiam Panią serdecznie i życzę dużo zdrowia.

Z wyrazami szacunku

Anna Jurkiewicz
Anna Jurkiewicz

Dokumentalistka Działu: Archiwum WSK

61-142 Poznań
tel. 8

FUNDACJA	
"Archiwum i Muzeum Pomorskie Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek" w Toruniu	
Wpłynęło dnia:	2.12.2004
L. dz.	2967/0956-417/04
Załączniki:	

Memoriał gen. Marii Wittek

Fundacja
Archiwum i Muzeum Pomorskie
Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek
ul. W. Garbary 2
87-100 Toruń

Nr teki osob. T 664/WSK

Przesyłam w uzupełnieniu moich danych nast. dokumenty:

1. Ksero Legitymacji odznaczenia Złotym Krzyżem Zasługi Po Raz Drugi z dn. 25.06.2002 r.
2. Ksero Leg. Nr 178 Złotej Odznaki Zasługi Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej w uznaniu wieloletniej, wybitnej działalności w szeregach SZŻAK z dn. 14.02.2004 r.
3. Ksero Leg. Odznaki Honorowej Za Zasługi dla Województwa Wielkopolskiego z dn. 27.09.2004 r.
4. Ksero Ankiety Uczestnika Powstania Warszawskiego 1944, przekazanej IPN, Oddział w Poznaniu do opracowania.
5. Ksero biogramu z Katalogu Wystawy: Wielkopolanie w Powstaniu Warszawskim, zorganizowanej przez Wielkopolskie Muzeum Walk Niepodległościowych w Poznaniu. Sierpień-wrzesień 2004.
6. Ksero art. pt. "Szczęście Białej Ewy" - Gazeta Wyborcza ^{Poznań} 31.07.2004.
7. Ksero art. - biogramu o Zofii Grodeckiej - Przewodnik Katolicki. Poznań 30.07.2000 r.
8. Ksero art. pt. "Strasznie nas roztrzaskali" - Gazeta Poznańska, 31.08/1.09.2003 r.
9. "Biuletyn Informacyjny SZŻAK Okręg Wielkopolska. Nr 3, wrzesień 2004.

/Uwaga dodatkowa: w każdym numerze "BI", którego jestem redaktorem, są moje artykuły o PPP i AK/.

Łączę wyrazy szacunku, życzenia dobrej pracy i najlepsze myśli z okazji zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku

Zofia Grodecka

17/10

FUNDACJA

ARCHIWUM I MUZEUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ ORAZ WOJSKOWEJ SŁUŻBY POLEK

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUŃ • UL. WIELKIE GARBARY 2 • TEL. (0-56) 65-22-186
http://www.um.torun.pl/archAK, e-mail: AK@um.torun.pl, fapak@wp.pl

KONTO: WIELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY SA W TORUNIU · NR RACHUNKU 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

L.dz. 284 / E2 / 05

kopie

Toruń, 17.01.2005 r.

*Do 2. Grodzieckiej 2
Poznań*

Szanowni Państwo,

Fundacja „Archiwum i Muzeum Pomorskie AK oraz Wojskowej Służby Polek” w Toruniu organizuje swoją coroczną XV z kolei sesję popularnonaukową. Sesja ta, już po raz czwarty poświęcona tematycznie wojennej służbie kobiet, została ponownie połączona ze Zjazdem Kombatantek II wojny światowej. Memoriał General Marii Wittek, działający przy naszej Fundacji, połączy sesję z wystawą, ukazującą dzieje służby kobiet, a w ramach wystawy zamierza przedstawić galerię portretową ok. 50 wybitnych uczestniczek walk niepodległościowych (Fundacja nasza organizuje różne uroczystości w ramach obchodów roku 2005 jako Roku Upamiętniania Wojennej Służby Kobiet, dla uczczenia poległych obrończyni niepodległości).

Wzorem lat ubiegłych zwracamy się do historyków, tak zawodowych jak i amatorów, o czynny udział w naszej tegorocznej listopadowej sesji. Liczymy, że zechcecie Państwo uczestniczyć w przygotowywanej sesji przedstawiając referaty, komunikaty, a może także biografie wybranych kobiet. Zgłoszonym materiałom zapewniamy opublikowanie w kolejnym tomie materiałów sesyjnych (będzie to już 52 pozycja wydawnicza Fundacji). Prosimy także o propagowanie naszych planów sesyjnych w swoich środowiskach, a także o ewentualne wysunięcie nazwisk kobiet do galerii portretowej.

Referaty mogą dotyczyć:

- stanu badań nad wojenną służbą kobiet
- dziejów udziału kobiet w walkach niepodległościowych
- przysposobienia wojskowego kobiet w okresie przedwojennym
- służby kobiet w strukturach Armii Krajowej
- wojskowej służby Polek w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie oraz w Wojsku Polskim na Wschodzie
- wojennej służby kobiet w organizacjach konspiracyjnych poza AK
- wojennej służby kobiet w ramach obrony cywilnej
- udziału kobiet w powojennych organizacjach niepodległościowych

Zgłoszeń referatów i komunikatów oczekujemy do końca maja 2005 r. Niestety nie będziemy mogli pokryć kosztów podróży i ewentualnego zakwaterowania uczestnikom sesji.

*Szanowna Droga Pani,
Czy wdroży się Pani do wytypowania
nazwy XV Sesji i kierunek kogoś do
czy innego udziału?*

Za Komitet Organizacyjny

Prezes Zarządu Fundacji
i Przewodnicząca Memoriału

Dorota Wakarecy

Dorota Zawacka-Wakarecy

*Ogromnie nam zależy na „własnym”
materiałach portretu mniszerek w pla-
nowanej „Galerii Muzycznej”*

*Był tam impiz 2 Wami na cmentarzu,
kiedy chowaliście naszego „Drozdę” i
„Jawę” s.p. Władysław Tajrowski*

Bardzo serdecznie pozdrawiam, Dorota Zawacka

Verte

IV | 11

2et.
11 słownik w4 kobiet
2 / Inf. wydawnicze

Prof. dr hab. Elżbieta Zawacka
87-100 Toruń, ul. Gagarina 136 m 26
tel. 056 / 65 17 344
e-mail: zawacka@wp.pl

Toruń 6 XII 2005 r.

IV/12

Kopia

L. ob. 3628/FZ/05

Pani dr Zofia Grodecka

61-142 Poznań

Szanowna Pani,

Dziękujemy za Pani miły list z 20 października br. Bardzo żałujemy, że nie mogła być Pani obecna na naszej XV Sesji i Zjeździe Kombatantek - zapewne zna już Pani ich przebieg od p. Marii Krzyżańskiej, a Pani Profesor żałuje, że nie poznała Pani wreszcie osobiście.

Przesyłamy Pani – może Panią zainteresuje jako forma naszego działania - ulotkę o Monice Dymskiej oraz folder wydany na XV-lecie naszej Fundacji. Ukazał się także II tom *Słownika Biograficznego Kobiet Odznaczonych Orderem Wojennym Virtuti Militari*, jeżeli Panią zainteresuje chętnie go Pani prześlemy.

Załączam od Pani Profesor serdeczne pozdrowienia i podziękowania za współdziałanie, może Pani zechce u p. Marii Krzyżańskiej zaopatrzyć się w inne nasze wydawnictwa.

Z wyrazami szacunku

Dorota Kromp
Dorota Kromp

Sekretarka prof. Elżbiety Zawackiej

Załącz.

- 1) Folder na XV-lecie Fundacji
- 2) Ulotka o M. Dymskiej
- 3) Informacja wydawnicza

L. dz 1657/EZ/10C
Do L. Groteckiej

IV/13

Projekt: Marzanna Wróblewska

Tomam, 27 VII 2026 r.

Szanowna Pani,
Dziękujemy za list z 2 czerwca br.
i za potwierdzenie otrzymanie
Odzwołu Nemońcu.

Informujemy, że 31 lipca br.
w "Rzeczpospolitej" będzie dodatek
poświęcony Wojskowej Służbie kobiet.

W zaleceniu przesyłamy Apel
w sprawie listy poległych żołnierzy
i kobiet - może także Pani
może pomóc w jej uzjęciu.

Pani Profesor, które w sierpniu
będzie na urlopie, przesyła
serdeczne pozdrowienia.

Z wyrazami szacunku
Dorota Kramp
Sekretarka prof. Elżbiety Zawackiej

20T

11 Apud

Poznań 11.12.2006,

Miloscie Dziegodyn Panu Gen. Profesor
oraz

Szanowny Pani Przes

przepraszam najserdeczniejże
zyczenia mi Tyśk Święt i Dobrego
Nowego Roku.

Oby zdrowie pozwoliło Aduy tak
efektywnie pracować!

Dziękuję za Bieleżyn Fundacji,

jak zawsze zawierający ciekawy
materiał historyczny. Głęboko
wielkiej Szczę, na której nie
mogłam być, z powodów nasilenia
ciężkich skutków premenstruacji
główny w Poznaniu Wamawskim.

FUNDACJA
GENER
AWACKIEJ

IV / 15

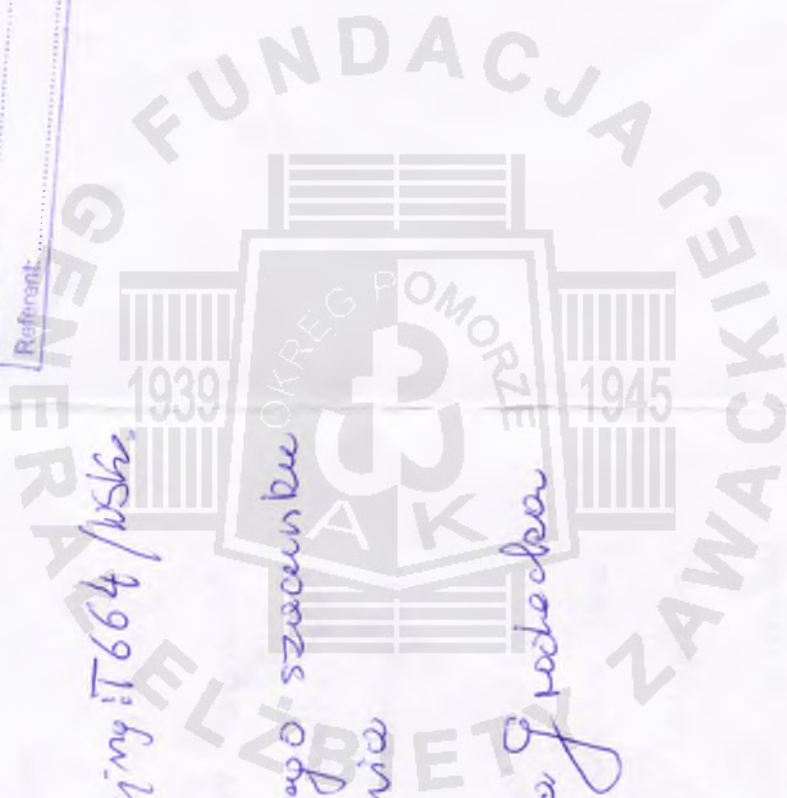
Pozwalam sobie przestawić
kiermo legitymacji otrzymanego
11 listopada b.r., z Rzędu Przewodniczącego
R.P. - Krzyża Oficerskiego Orderu
Odrodzenia Polski.

HSJ numer ewidencyjny: 1664 / WSK

Spiesz wyrażę głębokiego szacunku
i serdeczne pozdrowienia

prof. dr Feliks J. Radach

KACJA Zemian Pomorskie Służby Polskiej	
Armi:	
Wpłyn:	18.12.06
L. dz.:	3406 / WSK-512/06
Załączniki:	
Referant:	

Cdz. 207/E2/07

Do 2. Gmrodziej

IV/16

Pomnik Łączniczeki w Józefowie k. Warszawy (projekt prof. B. Chmielewski); projekt karty: K.M.; druk: Wąbrzeskie Zakłady Graficzne

Toruń, 30 X 2007 r.

Szanowne Pani,

Przeglądając załączoną korespondencję,
po powrocie z kilkumiesięcznego
zwolnienia, zauważyłam, że mi
podziękowano Pani za list z 11
kwietnia br. Co też teraz czynię,
przeprasząc bardzo za tak duże
opóźnienie.

Biogram śp. ppłk Stefana Jęme-
szki zostanie opublikowany w cz 7
„Słownika biogr. konsp. pomorskiej”,
który ukaze się prawdopodobnie
w przyszłym roku.

Zetęczę pozdrowienie od Pani Profesora

z wyrazami szacunku

Danuta Kramp
Sekretarka prof. Elżbiety Zawackiej

IV/17 Bdq 18 XI 2007
T. 664.
Mierzejka

FUNDACJA
"Archiwum i Muzeum Kompanii
Armii Krajowej oraz "Młodych Strzelców"
w Warszawie

Mila Pani Aniu!

Wpiszono dnia 27.11.07
Lp. 2658 / 20.12.07

W liście widać, że niska
wypowiedziata postawiszto, dla tego ten dziwanu skrot
czkiesz.

Stę serdeczne pozdrowienie
dla Pani i całego Zespołu
z Komendy 18 XI 2007

z uzupełnieniem w rozmowie
przez telefon

11/18

kgie

Do 2. Gmideckiej

Projekt: Marzanna Wróblewska

Tarum 41 2008 r.

Szanowna Pani,

Przepraszając za opóźnienie w odpowiedzi dziękujemy za list z 19 XI 2007 r. i za przesłane ksero miernowania na stopień karytary - oczywiście zostało dołączone do Pani teczki osobnej. Gratulujemy z powodzeniem.

Wraz z najlepszymi życzeniami maturalnymi od Pani Profesor przesyłamy ostatni numer Biuletynu oraz podziękowanie za dotychczasową współpracę.

Z wyrazami szacunku
Danuta Knap
Sekretarka prof. Elżbiety Zemeckiej

Od 2. Grodzień

IV | 19

Proszę o dotarcie do mojej
teczki osobowej N.T. 664/WSK.
Niedawno prestatam na celach
Fundacji, ksero notowanego mi
11. listopada 2006 r. przez
Przewodniczkę RP - Kuzyszka
Oficerskiego OOP. Mam nadzieję,
że znajdzie się w mojej tece.

dr kpt. Jolna Grodzień
P.S. Upewniam się proszę o potwierdzenie napisu pism.

14/20

FUNDACJA
"Archiwum i Muzeum Pomorskie
Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek"
Zielonogóra

Wpłynęło: 3.01.08

L. dz. 140/254-51207

Załącznik:

Ref:

J. 664/WSK
++
WIERCZYŃSKA Zofia
zam. Grodecka
ps. "Ewa", "Biała Ewa"

AK
Warszawa

Źródło: Wypisy ze źródeł - nazwiskowe karty informacyjne: 3

J. Głuchowski

17K

Part. Wwa

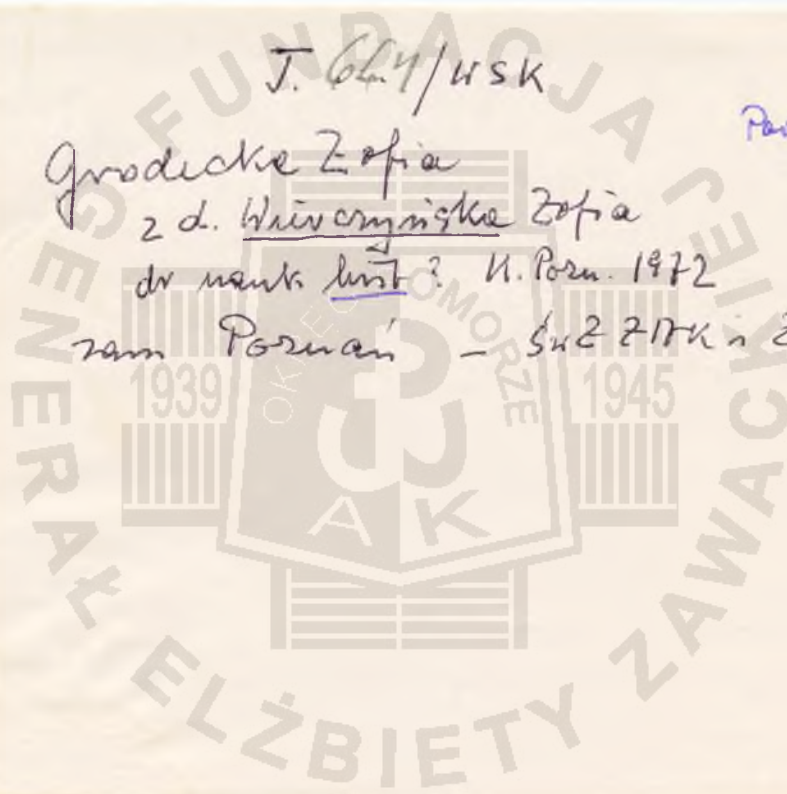
Grodziska Zofia

z d. Wiercymiska Zofia

dw. masz. list. 3. W. Pozn. 1972

ram. Poznan

- Su 2 217K i Zw. Part. Wwa

T: 664

4h
Ww.

++

GRODECKA ZOFIA
pr. "Zonka"
zm. 23.XI.2000

księżniczka Powstania Warsz.
w szeregach Ak.

zd. A Wiewcowa m. st.

Zob. nekrolog
Gazeta Wyborcza (stot)
22/XI.2000

Allegro
kubiszke

verte

22/11/2000
Dnia 21 listopada 2000 roku zmarła

ŚP
ZOFIA GRODECKA
pseudonim „Zonka”

uczestniczka Powstania Warszawskiego w szeregach AK.

Nabożeństwo żałobne odbędzie się
w środę, 29 listopada o godzinie 12.00
w kościele św. Karola Boromeusza na Powązkach,
po czym nastąpi złożenie Prochów do grobu rodzinnego
na miejscowym cmentarzu.

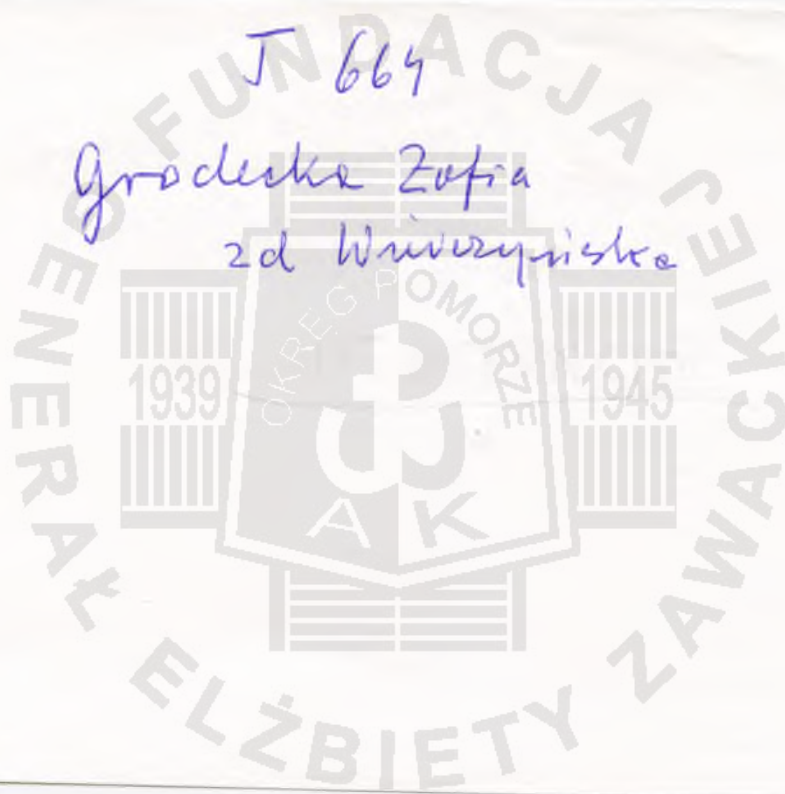
O czym zawiadamia
syn z rodziną

a

T 664

Wwe

Gródecka Zofia
zd Wivoryńska

T. 664 / LSSK

AK W42

WIERCZYŃSKA Zofia
zam. Grodzka
ps. „Ewa”, „Biała Ewa”

VI. FOTOGRAFIE

1. Fotografia oryginalna - legitym. Zofii Grodzkiej
z d. Wierczyńskiej - ok. 1946/7 r.

VI(1)

Zofia Grodecka

z d. Wierczyńska

"Ewa"

ok. 1946 / 7 r.

WIERCZYŃSKA *Zofia*

